

Ποῦ δὲν ἔχει ὡς τῶρα γρικηθῆ.
 Κ' ἔξαφνα μὲ σπρώχνει ὁ πειρασμὸς
 Τὰ ἱερώτατα νὰ βρῶ,
 Καὶ τὸ σκούξιμο τοῦ γύφτου ζουρνᾶ,
 Μέσα του φυτῶντας, νὰ ζυπνήσω.
 Καὶ τὴ σκότωσα τὴν ἀγία σιωπὴ
 Καὶ τὸ μέγχα μυστικὸ τῆς πκει καὶ πάει,
 Κι ἀνατρίχιασεν ἡ λίμνη, καὶ ὅλα
 Γύρω μου καὶ πλαῖ,
 Κι ὁ ἦχος χύμησε σὰ δράκοντας
 Λάγνος πρὸς τὴν πλάση τὴν παρθένα·
 Ἄλλὰ ἐκεῖ ποῦ κακουργοῦσα μὲ τὸ στόμα μου,
 Μέσα μου ἡ ψυχὴ μου ἐμένα
 Λαβωμένη βόγγυξεν ὠϊμένα!
 Κι ὁ ἀνθὸς ποῦ ἀνθοῦσε στὴν καρδιά μου
 Σάλεψε τὰ φύλλα τὰ γεράνια
 Σὲ ὑστερνὴ καὶ δυνατὴ καὶ μυστικὴ
 Ἄπο δέησην εὐωδιὰ καὶ ἀπὸ μετάνοια.
 Κ' ἐνῶ ἀκόμα ὁ στριγγόγαλος ζουρνᾶς
 Ξεπκρθένευε ξεσπῶντικὸς καὶ χαλοῦσε,
 Ἐγγρα τὴν ὄψη πρὸς τὴ λίμνη
 Ποῦ θλιμμένα μου χαμογελοῦσε.
 Καὶ εἶδα μέσα τῆς τὸ πρόσωπο τοῦ γύφτου
 Λαλητῆ
 Ἄλλασμένο, καὶ ὀγκωμένο, καὶ πλατὺ
 Καὶ πανάθλιον ἀπὸ τὴν ἀσκήμια,
 Καὶ ἔτανε λαχάνιασμα καὶ ἀγῶνας
 Καὶ ἀμοιαστὴ φοβέρα,
 Καὶ δὲν εἶχε ἀγαλματένιο τὸν ἀτάραχο,
 Καὶ δὲν εἶχε τὸ δικό του τὸν ἀέρα.

Τὸ ζουρνᾶ τὸν ἔκαμα συντριμία,
 Καὶ τὸν πέταξα στὸ δρόμο.
 Καὶ ὕστερα μὲ εἶδαν ΟΙΚΟΔΟΜΟ.

••

Ὅπου στέκαν καλυδόσπιτα,
 Χτίζεται παλάτι.
 Δὸς τὴν πλάτη, δὸς τὰ χέρια σου,
 Γύφτε ἀνώφελε, ἀκαμάτη.

Νὰ τὸ ἀδούλευτο καὶ τᾶπλαστο,
 Νὰ τὸ μάρμαρο καλεῖ σε.
 Γύφτε ἀνέγνοιαστε, κουβάλησε
 Καὶ πελέκησε καὶ χτίσε.

Χτίστης καὶ οἰκοδόμος, ἔγγρα
 Τὸ λαχανιασμένο στῆθος.

Ἄπαλῆ πνοὴ ἀπὸ τὸ χέρι μου
 Πῆρε κι ὁ τραχὺς ὁ λίθος.

Τᾶχαρο κουφάρι σιέβρωσα
 Γιὰ νὰ ὑψώσω μιὰ κολῶνα,
 Γνώρισα τῶν περισσόβαρων
 Ταιριασμάτων τὸν ἀγῶνα,

Καὶ στάνάερα τὰ σκαλώματα
 Μὲ τὴν ἀργατεῖα τὴν ἄλλη,
 Σκόνταψα κ' ἐγὼ καὶ τρίκλισα,
 Πάγωσε κ' ἐμένα ἡ ζάλη.

Ἐβαλα παντοῦ τὸ χέρι μου,
 Στῶν ἐβίων τὰ στρωσίδια,
 Στὰ κρυστάλλινα χωρίσματα,
 Στάτσαλένια τὰ δεσιδία,

Σὲ ὅλα. Καὶ οἱ πετραδοπλούμιστες
 Ἄπλωσις τῶν πατωμάτων
 Ὡς τὰ ὕψη ποῦ στολίζει τὰ
 Ὅλα τῶν ἀγαλμάτων,

Καὶ οἱ μεγάλες πόρτες ποῦ φρουροῦς
 Γρύπες ἔχουν καὶ γοργόνες
 Γιὰ τὸ διάβα σας, τετράπλατες
 Δόξες, ἀρματα, κορῶνες·

Καὶ οἱ στοεὶς οἱ πορφυρόστυλες
 Ποῦ σὲ βάθια ἀπὸ χρυσάφι
 Κάποιο ἀρχαῖο γιγαντοπόλεμο
 Γύρω ἐκεῖ ἀναστήσανε ζωγράφου·

Καὶ τὰ ἐλάνοιχτα παράθυρα
 Μὲ τὰ σομακιά στεφάνια,
 Σὲ ἀναβρύσματα ἀπὸ χρώματα
 Κι ἀπὸ ἀχτίδες συντριβάνια

Τὴ ματιὰν ἀστραποφέρνοντας·
 Καὶ τὰ λάβαστρα, τὰ σμάλτα,
 Καὶ τὰ τεῖχη τὰ τετράπαχα,
 (Καὶ ὅλα, ὦ Λόγε, ἀράδα, βάλτα)

Ἄπο πέτρα ἢ κέδρο ἢ σίδηρο
 Τὸ καθένα, μετερίζι
 Ριζωμένο βαρυθέμελο,
 Τὸ καθένα μὲ γνωρίζει.

Ὅμως ἔλων τᾶξιο ταίριασμα,
 Τὸ παλάτι, ὦ σκλάβου χέρι!
 Ἐγὼ δὲν εἶμαι ποῦ τὸ γέννησα,
 Δὲν τὸ ξέρω, δὲ μὲ ξέρει.

Ὡχου! ἐσὺ παλάτι ἀκαμωτο,
 Ὡ σαράϊ μὲς' στὰ σαράγια!
 Ποῦ σ' ἐλεύτερο παιγνίδισμα,
 Σὲ ἀστραπῆς ὄνειρομάγια,

Ἐγὼ μέσα μου τὸ χραξα,
 Μοναχὸς μου, μοναχὸς μου,
 Ἄπ' τὰ πιὸ ἀκριβὰ, ποῦ δείχνονται
 Καὶ ποῦ κρύβονται, τοῦ κόσμου.

Ποιὸς λαὸς χτιστῶν ἀκούραστος,
 Καὶ ποιὰ πλάση δουλευτάδων,
 Τῶν βουῶν ὡ ζηλοφτόνιασμα
 Καὶ ὡ καμάρι τῶν πεδιάδων,

Στὸ δικό μου ἀφεντοπρόστασμα
 Θὰ χυθῆ γιὰ νὰ σὲ ὑψώση
 Μ' ἓνα κοσμοπλάστην ἔρωτα
 Καὶ μὲ μιὰ ὑπερτέλεια γνώση;

Ἡ ἂν ἀνθρώπου κόπος καὶ βουλή
 Σὲ εἶν' ἀνήμπορη νὰ κάμη,—
 Ποιὸς χορὸς μεγαλοδύναμος
 Ἄπο ξωτικές θὰ δράμη
 Μὲς' στῶν θαλασσῶν τὸ φρένιασμα
 Καὶ στὴ λύσσα τῶν κλυδῶνων
 Σὲ νὰ θεμελιώση ἀτράνταχτο
 Στουὺς αἰῶνες τῶν αἰῶνων;

(Καὶ ὅταν ἦρθαν καὶ μὲ σκόλασαν
 Μὲ τοὺς οἰκοδόμους οἰκοδόμο,
 Καὶ ὅταν μοῦ εἶπαν: «Γύφτε, τράβα δρόμο!»
 Κι ὅταν τράβηξα ἀσυντρόφιαστος
 Τὸ δικό μου δρόμο πάλι,
 Γνώρισα μιὰ θλίψη μέσα μου,
 Θλίψη ἀσώπαστη μεγάλη!)

1899, 1902.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΣΤΑ ΒΟΥΝΑ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

(Ἡ ἀρχὴ ἐπὶ περασμένο φύλλο)

Ἄφου παντίζαμε καναδυὸ ζεβγάρια ὄρες, ἦρθα
 τέλος οἱ καρέδες ὅμοιοι μὲ τὸ γνωστὸ σας ποτὸ μόνον
 κατὰ τὸ χρῶμα ρουφῶντας· μάλιστα ἐμπλεξε στὰ
 δόντια μου ἓνα τρικάρτο παρτίδο, ποῦ ἀρμίνιζε
 ἔτσι ἐξέγνοιαστα κάπου ἐκεῖ μὲς' στοῦ φλιτζανιοῦ
 τὸ βάθος· ἀλλὰ πρὶ προφτάσω νὰ τὸ φτύσω ξέφυγε
 τὸ σκόπελο καὶ τράβηξε νὰ πάει νὰ βρεῖ ἄλλο πῖλαο
 μὲς' στοῦ στομάχι μου. Ἡ συνομιλία μας εἶτανε γιὰ
 τὸ σκολεῖο, ὁ δάσκαλος μὰς ἔκανε παραπόνα γιὰ
 τίς πολλὰς ἀπουσίαις ποῦ κάνουν οἱ μαθητὰδες του·
 τοὺς παίρνουνε, λέει, οἱ γονεῖς τοὺς ἄλλους στὸ χω-
 ράφι, ἄλλος στ' ἀμπέλι, ἄλλος στὰ πρόβατα, καὶ

τὰ λοιπὰ, κι ἀφίνουν τὰ παιδιὰ τους ἀναλφάβητα
 οἱ παλαιοχωριάται.

Δὲ θυμᾶμαι τότες τί εἶπα τοῦ δασκάλου μὰ σή-
 μερα συλλογιόμηναι, πῶς πολὺ καλὰ κάνουν οἱ χω-
 ριάτες, ἀντὶς νὰ στείλουν τὰ παιδιὰ τους νὰ τὰ
 κοπανίξουν ἀπὸ τὸ βλάκας μὲ τί τρόπο μιλοῦσαν καὶ
 πῶς ἀραδιάζανε τίς λέξεις οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες, κάλ-
 λιο νὰ τὰ παίρνουνε μαζί τους νὰ τὰ δείχνουνε μὲ
 τί τρόπο δουλέβουν καὶ πῶς βγάζουνε τὸ ψωμί τους
 οἱ νεώτεροι Ἕλληνες, πρᾶμα λογικώτερο καὶ ὠφελι-
 μώτερο.

Ἡ ζωὴ τῶ χωριάτῶν μας εἶναι γνωστὴ παντοῦ
 ἢ ἴδια ἱστορία, φτώχεια καταπληχτικὴ καὶ δουλειὰ
 ἀτέλειωτη· τὸ λέει κι ὁ Ρενάν σ' ἓνα μέρος γιὰ τὰ
 χωριά τῆς Ἀνατολῆς, ποῦ τὸν ἄφησε σ' ἀπορία ἢ
 μεγάλη τους φτώχεια. Καθημερινὴ δὲ βλέπεις ἔντρα
 μὲς' στὸ χωριὸ ἀπ' τὴν ἀβγίτσα οἱ καθημένοι ση-
 κώνουνται, ποδένουνται μὲ τὰ τσαρούχια τους, παίρ-
 νουν κ' ἓνα σακκουλάκι μὲ ξερὸ ψωμί καὶ καμπόσες
 ἐλιές ἢ κι ἀλάτι μοναχό, βγαίνουνε στὰ χτήματά
 τους καὶ πέφτουνε στὴ δουλιὰ μὲ τὸ κεφάλι ἀπὸ
 φυλακῆς πρῶτας μὲχρι νυκτός. Σκάφτουν, κλαδέ-
 θουν, ὀργώνουνε, σπέρνουν, θερίζουν, ἀλωνίζου, ὡς
 τὰ σοῦρουπα, κι ἄμα γυρίζουνε σπῆτι κουρασμένοι,
 καθὼς εἶναι, τρῶνε ψωμί, μάρκο πάντα καὶ ξερό, μὲ

λίγο τυρὶ ἢ καναδυὸ ἀβγά, ἢ καὶ ψάρι ἀρμυρὸ καὶ
 μὲ χορτάρια βρασμένα, τραβοῦνε καὶ κανὰ κρασάκι
 καὶ τὸ κοφτοῦνε δίπλα γιὰ νὰ ζυπνήσουνε νωρὶς-νω-
 ρίς, καὶ ν' ἀρχίσουνε τίς ἴδιες ἱστορίες.

Οἱ γυναῖκες πάλι, ἄλλες ἀκολουθοῦνε ὄξω τοὺς
 ἄντρες τους κι ἄλλες μνέσκουνε σπῆτι καὶ γνέθουν,
 κλώθουν, ὑφαίνουνε, μαγειρεύουν, ἀρμέγουν.

Ἡ συντροφία μας λοιπὸν τίς καθημερινὲς εἶτανε
 μὲ γυναῖκες. Ὅλες οἱ συγγενίσσες, οἱ φιληνάδες κ'
 οἱ γειτόνισσες μαζέβουντα στὸ σπῆτι τοῦ φίλου μου
 ν' ἀκούσουν ἐμὰς τὰ ἀδασκαλοῦδία πὸ τὴ Σαλο-
 νίκη· γριεὲς καλοκαμωμένες μὲ περασμένης ὁμορφίαις
 ἀπομεινάρια, μεσόκοπες νοικοκυρὲς ὁμορφογυναῖκες,
 νιὲς γυναῖκες χαριτωμένες, καὶ λυγρὲς παρθένας,
 παχουλὲς καὶ ροδοκόκκινες χωριατοπούλες, ἐχθὲς,
 καστανὲς, διαβολεμένες. Ὡ πόσο μ' ἔριξε ἡ συντρο-
 φιά τους! Μὰς ρωτοῦσανε γίλια δυὸ πρᾶματα, γιὰ
 τὴν πολιτεία, γιὰ τὸν κόσμον τῆς, γιὰ τοὺς δρόμους
 τῆς, γιὰ τὰ παλάτια τῆς, γιὰ τίς ἀγορὲς τῆς. Κι
 ἀπαντοῦσαμε σὲ ὅλα, πρῶθυμοι, φλύαροι, χαρούμενοι.
 Κι ἀπὸ καμιά περασμένη, ποῦ ἔχε ἀξιώθει νὰ ταξι-
 δέψει ἴσια με 'κεῖ, ἔλεγε στίς ἄλλες μὲ περηφάνια·
 — Ἄμ' δὲ ρωτᾶς ἐμένα; ἐγὼ πῆγα στὴ Σα-
 λονίκη.

Κ' οἱ ἄλλες τὴν τηροῦσανε μὲ σεβασμό.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ (*)

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΛΑΪΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Τοῦ κ. 'Αλέξη Πάλλη

Πολλές φορές κάθουμαι στὸ παραθύρι μου τῆ στιγμὴ ποῦνε ἡ ὥρα νὰ σημάνῃ ἡ καμπάνα συνάθροιση κι' ἀπὸ κεῖ καμαρώνω τὰ μαθητοῦδία μου ποῦ ἕνα ἕνα, ἡ ζευγάρι καὶ πολλὰ μαζὶ μὲ τὰ βιβλία στὸ χέρι καὶ τὴ σάκκα στὸ πλεθρὸ πηγαινόντων τρέχουν στὸ δρόμο, φωνάζοντας καὶ παίζοντας, σάν τὰ πουλάκια στὰ δέντρα καὶ σάν τὰ μελίτσια στοὺς ἀγρούς. Ἐκεῖ τότε ψυχολογῶ καὶ ζητάω ὅσο μπορῶ τὴν κλίσση καὶ τὸν χαρακτήρα τοῦ καθενὸς μαθητῆ. Ἀπτός σοβαρός, σοβαρὸς πηγαινέει ἴσα, ἴσα τὸ δρόμο του, χωρὶς νὰ κοιτάζῃ δῶθε, κείθε, ἐκείνος χάσκοντας βλέπει τοὺς διαβάτες, ὁ ἄλλος πειράζει τὰ ζᾶ, ἐνῶ ἕνας μικρὸς ζωηρὸς πειράζει τὸν σύντροφό του καὶ σπρώχνει ἄλλο παιδάκι. Ἔτσι ὅλα χαρούμενα, μὲ βοή καὶ γέλια πηγαινόντων στὸ σχολεῖο. Πόσο εἶνε ἐφτυχισμένα τὰ κατὰ μὲν καὶ πόσο περισσότερο ὁ δάσκαλος των. Τὰ βλέπω καὶ ἡ χαρὰ μου ἀστράφτει στὸ πρόσωπό μου. Βλέπω καθαρὰ στὴν παιδικήσσια των ἡμῶν τὴν πρόοδο τοῦ σημερινοῦ σχολεῖο τοῦ λαοῦ. Πάει, πέρασαν πλεῖσ τὰ χρόνια τῆς φευγάλας καὶ τῶν κανονίων, τοῦ βούρδουλα, τῶν χαλικιών καὶ τῆς βίτσας, τῆς φοβέρας, τῆς τρομάρας καὶ τῆς ἀκαταλόγηστης τιμωρίας τῶν δασκάλων...

Εἶνε ὄχι καὶ τέταρτο. Πηγαινέω σχολεῖο λιγάκι βιαστικὸς καὶ μὲ ἔρεξη. Δὲν πηγαινέω σιγά, σιγά. Ἀπαντᾶω στὸ δρόμο λίγα παιδιὰ. Εἶνε ἀφτὰ ποῦ ἔρχησαν μὲ τὰ παιγνίδια τους ἢ κείνα ποῦ δὲν εἶχε ἡ μάνα τους νὰ τοὺς δώσῃ ψωμί ἢ τοὺς εἶχε στείλῃ σὲ κανένα θέλημα. Καθὼς μὲ βλέπουν ἔτσι βιαστικὸν βιάζονται κι' ἀφτὰ καὶ προσπαθοῦν νὰ μ' ἀκολουθήσουν. Ζυγώνοντας τὸ σχολεῖο ἀντικρίζω στὸ παραθύρι τῆς κάμαράς μου ἕνα δὺο μαθητῆς.

(*) Τὸ ἔρθε τοῦτο εἶχα φτιάξῃ ὅταν εἴμουνα διεφτυν- τῆς στὸ διτάξιο σχολεῖο τοῦ Ποταμοῦ.

Τοὺς βλέπω νὰ μὲ κατασκοπέβουν καὶ τοὺς χαμογελᾶω, ἐνῶ ἀφτοὶ χαμογελώντας κρύβονται καὶ κάθονται στὰ θρανία τους ταχτικοί. Μπαίνω στὸ σχολεῖο καὶ βασιλέβει ἡσυχία. Τὴν ἡσυχία μονάχοι τους τὴν κρατοῦν. Ἄλλοι μὲ καλημερίζουν καὶ κάποιοι μοῦ χαμογελοῦν. Τοὺς χαιρετᾶω γλυκὰ, γλυκὰ καὶ μπαίνω στὴν κάμαρά μου. Ἡ τάξη μου εἶνε γεμάτη. Ὅλοι καρτεροῦν χαρούμενοι τὸν δάσκαλό τους. Τοῦτο συνεθίζεται σιγά, σιγά καὶ χωρὶς προσταγῆς. Μονάχοι τους θὰ καταλάβουν οἱ μαθητῆς ὅτι πρέπει νὰ καρτεροῦν τὸ δάσκαλό τους. Κάθουμαι. Ὅλοι μὲ μιὰς ἀνακατώνονται. Ἐνας τοιμάζει τὸ βιβλίό του, ἄλλος τὸ τετράδιό του, ἄλλος κρυφά, κρυφά γράφει τὴν ἀντιγραφή του κι' ἕνας ποῦ τ' ἀρέσουν τὰ παιγνίδια μετράει τὸ σκοινὶ τοῦ σβούρου του. Χτυπάω τὸ χαράκι στὸ τραπέζι καὶ διατάζω τὸν Γιάννη νὰ πῆ τὴν προσεσχὴ. Ὅλοι σοβαροί, σοβαροὶ σηκώνονται καὶ κύνουν τὸ σταβρό τους. Καταλαβαίνουν κι' ἐννοοῦν μονάχοι των ὅτι εἶνε ὥρα ἰς γενεὴν σοβαροὶ Κάθονται. Κοιτάζω τὸ ρολόγι καὶ εἶνε ὀχτόμισα. Καὶ τώρα δὲ πὼς θὰ γενῆ ποῦ δὲν πῆγαμε σύνονα μὲ τὸ σχολικὸ ρολόγι; Τοῦτο δὲν πειράζει καθόλου. Τὸ ρολόγι τῆς ἐργασίας τοῦ δασκάλου δὲν γράφεται. Καθημερινὰ ἀλλάζει. Πότε τρέχει, πότε πηγαινέει σιγά. Ἐμῆς θέλουμε νάχομε τάξη στὰ μαθήματα, γιατί ἡ τάξη σου κερδίζει καιρὸ καὶ φανερώνει τὴν ἐργασία σου. Πόσα ρολόγια τῶν σχολεῖων εἶνε κολημένα στὸν τοῖχο καὶ πόσοι λίγοι δασκάλοι τὰ κοιτάζουν! Μιὰ ἀνθρωπιστικὴ καὶ ἠθικὴ κουδέντα μὲ τὰ παιδιὰ σου ἀξίζει πολὺ, μὲ πάρα πολὺ περισσότερο ἀπὸ ἕνα κανόνα τῆς Γραμματικῆς ποῦ θὰ φάῃ μυαλό καὶ ὥρα. Γιατί τὸ σχολεῖο τὸ δημοτικὸ δὲν εἶνε νὰ φτιάξῃ λόγιους καὶ σοφοὺς. Ἡ λαϊκὴ παιδεία θέλει ἀνθρωπισμὸ, θέλει καὶ ζητάει ἀγάπη στὰ γράμματα. Εἶνε πολὺ ἐφτυχιμένο τὸ ἔθνος ἐκεῖνο, ποῦ βλέπει τοὺς τελειόφοιτους τοῦ λαϊκοῦ σχολεῖο, δηλαδὴ τὸν σακπιστῆ, σακχάρη, κλαδερτῆ, ράφτη, τεχνίτη, στές ὤρες τῆς σκόλης των ἀντὶ νὰ πηγαινέω στὸ καπηλειό, νὰ παίρνουν νὰ διαβάσουν ἕνα βιβλίό ὠφέλιμο. Τὸ λαϊκὸ σχολεῖο θέλει λίγα καὶ καλά. Τὰ παιδιὰ τοῦ λαοῦ θέλουν πρακτικὴ φώτση, θέλουν νὰ τοὺς ξανοίξουμε τὰ μάτια σ' ἀφτὰ ποῦ βλέπουν κι' ἀντικρίζουν κάθε μέρα. Δὲ θέλουν Γραμματικῆς, οὔτε τόσα γλωσσολογικά μαθήματα, γιατί καὶ τὴ Γραμματικὴ καὶ τὴ γλώσσά των τὴν ἔχουν ζωντανὴ στὸ στόμα καὶ στὴν καρδιά τους ἀπὸ γενετῆς. Μακριά, μακριά

ἀπὸ τέτοια. Ὁ λαὸς ὁ φτωχὸς δὲ θέλει νὰ τὸν μάθετε νὰ ζητήῃ θέσες. Θέλει νὰ γενῆ καλὸς γεωργός, καλὸς τεχνίτης. Θέλει πρακτικὴ μάθηση.

Εἶνε ὥρα ν' ἀρχίσω τὸ μάθημα. Βῆχω λιγάκι, τοὺς δίνω καὶ μιὰ ματιὰ φωνάζοντας μάθημα τώρα. Ἡ μιὰ τάξη γράφω καὶ ἡ ἄλλη διάβασμα. Ἐτοιμάζονται. Νὰ ἕνας μαθητῆς δὲν ἔχει κοντύλι νὰ γράψῃ. Ζητάει νὰ βρῇ, νὰ δανειστῇ κ' ἔτσι δὲν γράφει. Ἄρστον, μὴ τοῦ πῆς τώρα τίποτε, γιατί θὰ φέρῃ ἀταξία. Στὸ διαλειμμα φωνάζει, θύμωσε, διώρθωσε τον, τώρα μὴ κάμης τίποτε, γιατί τὸ μάθημα ἀρχισε καὶ γίνεται ἀνάγνωση.

Εἶνε τὸ μόνον μάθημα ποῦ ὁ μαθητῆς παίρνει τὸ ὕφος καὶ τὴν παρησία τοῦ δασκάλου. Ἄν ὁ δάσκαλος διαβάξῃ νεκρά, ἀδίνατα, ἀναίσθητα, καὶ ὁ μαθητῆς τὸ ἴδιο θὰ κάμῃ. Δὲς τοῦ ἀέρα, μάθε του λογικὴ ἀνάγνωση καὶ προσπάθησε νὰ τὸν συνηθίσῃ νὰ αἰσθάνεται καὶ τὸ πλεῖστο ἀδιόφορο μάθημα. Ἡ σημερινὴ ἀνάγνωση τῶν σχολεῖων τοῦ λαοῦ ἔχει πολλὰ βλάσανα καὶ πολλές φορές μὲ ὅλη τὴν καλὴ ἔρεξη δασκάλου καὶ μαθητῆ δὲν πάει τόσο ἐφκολα μπρός, γιατί γιὰ κακὴ μας τύχη καὶ σφοδρά τῶν μικρῶν παιδιῶν τὰ ἀναγνωσματάρια τὰ σημερινὰ εἶνε γιομάτα μὲ γλωσσικὰ ἐλαττώματα. Ὁ μαθητῆς δὲν μπορεῖ νὰ διαβάξῃ μὲ νόημα, μὲ ἔκφραση, μὲ ζωὴ, ἀφ' οὗ πολλές λέξεις τοῦ βιβλίου του δὲν τῆς καταλαβαίνει, δὲν τῆς αἰσθάνεται, ἀλλὰ τοῦ φαίνονται ἰντιάνικες καὶ φράγιικες. Γιὰ παράδειγμα ἀντιγράψω ἀπὸ ἕνα Ἀναγνωστικὸ βιβλίό τῆς Β' τάξης τοῦ λαϊκοῦ σχολεῖο κάμποσες λέξεις. Ἰδοῦ ἀφτῆς «διαφανῆς, φυσαλῆς, πληρῶσατε δοχεῖον, θὰ ἐξογκοῦται, ὑδάτινον περίβλημα, ὀσμάς, ἡ κόνις, τὸ ὄξύ, τὸ ἐπίπεδον, ἐκτείνεται ἢ ἀφρωσῆς, μὲ ὀξυθέρμειαν, εὐστροφος, ἀπέκαμιν, ἐνήθεν, κληνήρης, τὸ ἔριον, ἡ φηγός...» Τώρα σημειῶνω καὶ λίγες λέξεις ἀπὸ ἕνα Ἀναγνωστικὸ ἐγκριμένο τῆς Δ' τάξης δηλ. τῆς κατὰστάτης, ποῦ πρωτοβλέπει καὶ πρωτοδιαβάξῃ: τὸ Ἑλληνόπουλο. α' Ὄξύ, ὤγκητρα, κοιτών, ἐθώπευσε, ἡ σελήνη, εὐῶδες, διαρκεῖ, ἀπεμακρύνθη, τοῦ ἐπέδεσε τὰς πληγὰς, τὸ πτώμα του, εὐπειθια, περιβάλλονται, ἐπίπληξίς, τοιούτοτρόπως, τὸ πλῆκτρον, ἡ ὄρνις γενεῆ ἐν ὄν, τὸ ράμφος, τὰ κάλλαια, ἐξεπλάγησαν, πτίλα, λείος, εὐκίνητος...» Τώρα μονάχοι σας μπορεῖτε, ἀγαπητοὶ ἀναγνώστες, νὰ καταλάβετε τί γράφονται στὰ ἀναγνωστικὰ βιβλία τῆς Γ' καὶ Δ' τάξης τοῦ δημοτικοῦ σχολεῖο...

Ἐγκαλοῦθομε τὸ μάθημα. Κάποιος χτυπάει

χίσα νὰ μὴν τὴ συλλογιόμην πλεῖσ τὴν Κλεονίκη, τὴν ἀντικατάστησε τώρα, ἂν ὄχι στὴν καρδιά μου, ἀλλὰ στὴ φαντασίᾳ μου τουλάχιστο ἡ ἀδερφή τοῦ φίλου μου, ἕνα χαριτωμένο κοριτσάκι ὡς δεκάξη χρονῶ μὲ τῆς καμπύλες φτασμένες στὴν τελειότητά τους πλαστικὰ, ποῦ μᾶς περιτοῦσε μὲ τὰ μπράτσα ξεσκουμπωμένα, μὲ τὴν μπλουζούλα τῆς χαλαρὰ καρικωμένη, π' ἄφινε λήπτερο νὰ λάμπει τὸ μαρμαροτραχήλό της μὲ τὰ μαλλιά ξέπλεγα ὡς κάτω καὶ μόνε περιδεμένα μὲ μιὰ κορδέλλα πίσω στὸν ἀντικουτίκα καὶ μπαινόβγαίνε μὲ γυμνῆς τῆς παχουλῆς γάμπες, ὅλη χαρὴς καὶ γέλια, ἀφρόντιστη σάν πεταλούδα τ' Ἀπριλίου καὶ σκορποῦσε τριγῶρο τῆς χάρες της, καὶ ὁμορφάινανε τὰ πάντα-ὄλα ποῦ τὴν ἀντικρίζανε.

Δέκα χρόνια πᾶν ἀπὸ τότες καὶ ὅλα μνήσκουνε στὴ θύμησή μου, σὰ νὰ γίνανε χτές, καὶ ξεφαντώνω ἀκόμα μὲ τὴν ἀνάμνησή τους!

Τῆς Κεριακῆς καὶ τῆς ἄλλης σκόλης τοῦ καλοκαιριοῦ σ' ἀφτὰ τὰ χωριὰ γίνονται χοροὶ ρωμαϊκοὶ σὲ μιὰ πλατείᾳ τοῦ χωριοῦ. Ὅλα τὰ κορίτσια πιάνουνε στὴ σειρά ἕνα μεγάλο κύκλο, κ' ἕνα παλληκάρι σέρνει τὸ χορὸ μ' ἕνα κορίτσι ποῦ προτιμάει, καὶ ἀφτοὶ —καθὼς λέμε ρωμαίικα—κρατοῦν τὸν πρόγοδο. Κανὰ δὺο γύρους, ὕστερα ἔρχεται καὶ πιά-

νει μπροστά ἄλλο ζευγάρι λέγοντας τοῦ πρώτου: «μὲ τίς γαιέδες σας» καὶ ἀφτοὶ κανεῖ καὶ ἀφτὸ κανὰ δὺο γύρους, ἔρχεται ἄλλο τὰ ἴδια κ' ἔτσι μῖαν ὁμορφιὰ περνοῦν ἀπ' τὸν πρόγοδο ὅλα τὰ κορίτσια καὶ τὰ παλληκάρια. Οἱ συνηθισμένοι τους χοροὶ εἶν' ὁ συρτὸς μὲ πολλῆς ἄλλης ὑποδιαίρεσες, ὁ καλαματιανὸς καὶ ὁ μέσα-ὄξως ἅμα ἀνάψουν τὰ κεφάλια τὸ γυρίζουνε καὶ στὸν πηδηχτό μουσικὴ ἔχουν ἕνα βιολί, ἕνα κλαρίνο, κ' ἕνα λαούτο, ποῦ τὰ παίζουν οἱ ντόπιοι, ἢ περαστικοὶ γύρτοι μὰ σὰ λείπουν καὶ ἀφτὰ τ' ἀντικαταστήθουν τὰ χροεφτικὰ τραγούδια, ποῦ τραγουδοῦν τὰ κορίτσια μὲ τέτοιον τρόπο: Μιὰ καλόφωνη ἀπ' τὸ χορὸ λείπει τὴ μισή στροφή καὶ ὅλος ὁ χορὸς ὕστερα τὴν ξανκλείει, κατόπι τὴν ἄλλη μισή τὰ ἴδια, κ' ἔτσι ὡς τὸ τέλος. Καὶ γιὰ νὰ νοιώσουνε πὼς τελειώσε τὸ τραγούδι καὶ πρέπει ν' ἀρχινήσῃ ἄλλη, συνηθίζου καὶ λένε στὸ τέλος αὐτὸ τὸ δίστιχο:

«εἴπαμε πολλὰ καὶ σᾶνε
ἀς λαλήσει καὶ ἄλλο ἀηδόνι».

Μερικῆς μάλιστα προστίθουν:

«Ἄς λαλήσει, ἄς λαλήσει
ἢ (τῆδε) ἄς τραγουδήσει».

Καὶ τότες ἐκείνη π' ἀκούσει τ' ὄνομά της ἀρχί-

— Πηγες αἰ; καλότυχη!

Κι' ἀπὸ καμιά νιότερη πάλει, ποῦ δὲν ἤθελε νὰ πέσει πῶ κατόυ πρόσταντε.

— Μένει φέτο τὸ γυνόπαρο θὰ μὲ πάει ὁ ἀντρούλης μου καὶ θὰ τὰ δῶ ὅλα.

* Ἄλλοτες πάλει μᾶς ρωτοῦσανε γιὰ τὸ σχολεῖο.

Πὼς περνοῦσαμε μέσα, ποῖες μᾶς ἔστρωναν, ποῖες μᾶς μαγεῖρεθαν. Καὶ τίς τὰ λέγαμε, καὶ τίς τὰ ζηγοῦσαμε ὅλα μ' ἀκριβολογία, μὲ παιδικακιστικὴ ἀπλοκαρδιά, μ' ἀδιάκριτες ὑπερβολῆς ἀκόμα.

Κ' ἐκείνες ξεφωνίζανε, πότε ἀπορώντας, πότε θαμάζοντας, πότε ἀναγελώντας.

Ἦ τί ὁμορφὴ καὶ χαριτωμένη συντροφιά ποῦ μᾶς κάμνανε οἱ χωριάτισσες! Πόσο οἰκαριστιόμουνα! Πόσο ξελάφραινα! Σὲ κάθε μῖαν ἀπὸ κείνες τίς χωριατοπούλες τίς λυγερῆς, ἔβλεπα καὶ ἀπὸ ἕνα ὄντο ἀξιολάτρεφτο. Τί καὶ ἄ δὲν ξέρανε γράμματα; Τὴ γυναίκα δὲν τὴν ἀγαποῦμε, γιατί ξέρει γράμματα ἢ ἄλλο τίποτε, τὴν ἀγαποῦμε μόνον γιατί εἶνε γυναίκα, τ' ἄλλα εἶνε λόγια.

«Ἡ βοσκοπούλα εἶνε μὲς' στὸ καλύδι,
«Ἡ στ' ἀρχοντόσπιτο καρὰ μεγάλη,
«Ἢμοια στ' ἀρπάγια τῆς μᾶς σφιγγει πάλει!»

Καὶ μὲ τίς μέρες νὰ σὰς πῶ τὴν ἀλήθεια ἄρ-

τῆ θύρα. Εἶνε ένας μαθητῆς τῆς τέταρτης τάξης. Γιατί τάχα νύργησε; Σκέψου τώρα καὶ συλλογίσου πολλοὺς λόγους. Τάχα δὲν εἶχε ψωμί ἢ πῆγε γιὰ κάποιον θέλημα; Ρωτᾶω ἐνα φίλο του δυνατὰ—γιατί ὁ Γιώργης ἄργησε; μὰ δὲν τὸν ἀφήνω νὰ μὴ ἀποκριθῆ. Τὸν διατάζω νὰ ἀνοίξῃ τὴ θύρα. Καθὼς μπαίνει ὁ Γιώργης ὅλοι τὸν κοιτᾶζουν, σὰ νὰ τοῦλεγαν ἐμεῖς ἀρχίσαμε τὸ μάθημα. Ὁ φίλος του γένεται δικαστῆς.—Γιατί, Γιώργη, ἄργησες; Σὲ περιμένουμε τόση ὥρα. Ἄφτος δικαιολογεῖται καὶ λέει τὴν ἀλήθεια. Δὲν φοβάται, γιὰ νὰ πῆ ψέμα. Ἐγὼ ἀκούω καὶ κάμνω τὸν ἀδιάφορο. Φωνάζω δυνατὰ καὶ σὰν θυμωμένος—ζακολούθησε λοιπὸν, Γιάννη, τὸ διάβασμά σου... Ὁ Γιώργης κάθεται σιγά, σιγά στὴ θέση του καὶ ἀνοίγει δειλὰ τὸ βιβλίον του. Ἐνωῶ ὅτι ἐστενοχωρήθη πού μᾶς ἀνησυχῆσε. — Ἐκείνους π' ἀργοποροῦν ποτὲ δὲν τιμωρᾶω, γιατί ξέρω πολὺ καλὰ καὶ ἔχω πεποίηση, ὅτι ἀφτὸ δὲ γίνεται ἀπὸ θέλησή τους, ἀλλὰ ἀπὸ πολλοὺς καὶ ἄλλους λόγους. Σὰν ὁ μαθητῆς δὲν ἀγαπάει τὸ σχολεῖο δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ λείψῃ μιστὴ ἢ μιὰ ὥρα, τὸ ρίχνει κανόνι ὅλη τὴ μέρα. Ἐξακολουθοῦμε τὴν ἀνάγνωση. Ὁ Κώστας εἶνε πολὺ ἀπρόσεχτος μαθητῆς καὶ προσπαθῶ ὅσο δύναμαι νὰ τὸν φτιάσω. Ἐτσι εἶνε ὁ χαραχτῆράς του. Πάντα χάσκει. Εἶνε ἐξυπνος, μὰ πάντα ἀπρόσεχτος. Πρέπει λοιπὸν νὰ διορθωθῆ νὰ συνηθίσῃ νὰ προσέχῃ. Ὁ Κώστας ὅλη τὴ βδομάδα θὰ ρωτᾶζῃ τὰ λάθια, πὺ κανὸν οἱ μαθητῆς στὴν ἀνάγνωση. Ἄφτῃ εἶνε ἡ τιμωρία του καὶ βλέπω ὅτι σιγά, σιγά διορθώνεται μὲ τοῦτο καὶ γίνεται προσεχτικὸς. Ἐχομε τώρα ἐνα μικρὸν ζωηρὸν πὺ πάντα παιγνιδίζει. Κουνιέται, βῆχει, σπρώχνει, πετᾶ κάτου τὴν πέννα του καὶ προσπαθεῖ μὲ κάθε τρόπο νὰ μᾶς ἀνησυχῆσῃ. Ἐλπίζω σιγά, σιγά νὰ φτιαστῆ καὶ ἀφτός. Τοῦ φωνάζω μὲ θυμὸ.— Πῶς δὲ καταλαβαίνεις ὅτι μᾶς πειραζεις καὶ δὲ μᾶς ἀφήνεις νὰ κάμουμε τὸ μάθημά μας; Ἄν μ' ἀφτῇ τὴν παρατήρησή μου ἐξακολουθήσῃ, τότε τοῦ λέγω κοιτάζοντας ὅλους καλὰ, καλὰ μὲ θυμὸ.— Σήμερα πρέπει νὰ πάψουμε τὸ μάθημά μας, γιατί ὁ Σπύρος μὲ τὰ παιγνιδία του δὲν μᾶς ἀφήνει γούρους. Ἐλα μπρὸς κλείστε τὰ βιβλία σας. Ἄ! τότε μὰ τὴν ἀλήθεια ἠσυχάζει στὰ καλὰ, γιατί ὅλοι οἱ μαθητῆς τὸν κοιτᾶζουν μὲ θυμὸ, μὲ κατασρόνια, μὲ ἄγριο μᾶτι. Γίνεται δικαστῆς του ὅλη ἡ τάξη καὶ ὄχι ἐγὼ.

Ἡ ἀταξία στὸ σχολεῖο μᾶς δὲν βασιλεύει ἀπὸ φυσικὸ καὶ διάθεση, καὶ τοῦτο κατορθώνουμε χωρὶς

νὰ φοβερῶς ἢ βέργα ἢ ἡ νηστεία ἢ ἄλλη τιμωρία, σὰν ἀποστήθιση, σὰν γράψιμο πὺ συνηθίζουν καμπόσοι δασκάλοι νὰ τιμωροῦν, γιατί τὸ παιδί καὶ τέσσαρες ὥρες νὰ ἐργάζεται τὴν ἡμέρα εἶνε πολὺ, πάρα πολὺ.

Ἐχομε διάλειμμα.

Χαρούμενα τὰ παιδιὰ μὲ φωνές, μὲ πηδημάτα σκορπίζονται ὄωθε, κείθε στὴν ἀβλή τοῦ σχολεῖου. Ἐφτὺς καθένα τοιμάζει τὸ παιγνίδι του. Τ' ἀφήνω καὶ δὲν τὰ ζυγώνω. Τὰ προσέχω ἀπὸ μακρὰ ὅσο μπορῶ. Καταλαβαίνω ὅτι δὲν πρέπει νὰ πάγω σιμά τους, γιατί εἶνε ἡ ὥρα τῆς ἐλευθερίας των, καὶ δὲν πρέπει νὰ ἔχουν περιορισμὸ. Ἄν ὁ δάσκαλος κάθεται ἀπὸ πάνου τους μὲ τὴ βέργα ἢ μὲ τὸ σοβαρὸ πρόσωπό του καὶ τὰ προσέχῃ, τότε τὸ διάλειμμα δὲν εἶνε διάλειμμα δηλ. ἐλευθερία, μὰ περιορισμός. Τὰ παιδιὰ, σὰν παιδιὰ θὰ φωνάζουν, θὰ μαλώσουν, θὰ βριστοῦν, μὰ θ' ἀγαπηθοῦν, θὰ φιληθοῦν. Γιὰ τοῦτο ἄφς τα καὶ προσέχῃ ἀπὸ μακρὰ νὰ μὴ ρίχνουν πέτρες, νὰ μὴ βλαστημοῦν, νὰ μὴ ὀρκίζονται. Ἄκόμα προσέχε ἐκείνον τὸν μαθητῆ πὺ παλληκαρίζει ἢ κυριέθει τὰ πειδιὰ μὲ τὸν χαραχτῆρα του ἢ μὲ τὴ δύναμη ἢ καὶ μὲ τὴν ἡλικία του. Ἄν τὸν δῆς μιὰ, δυὸ φορές νὰ χτυπᾶ τὰ παιδιὰ ἢ νὰ μὴ τ' ἀφήνῃ νὰ παίξουν, τότε τρέξε ἐφτὺς καὶ φρόντισε μὲ κάθε κουβέντα νὰ τὸν ξεφτελίσης καὶ νὰ τὸν ταπεινώσης μπρὸς ἀπὸ τὰ πειδιὰ, ἔπειτα στεῖλέ τον πάνου στὸ σχολεῖο καὶ βγάλ' του τὸν ἀέρα π' ἔχει. Μιὰ, δυὸ φορές σὰν γίνῃ τοῦτο χωρὶς ἄλλο θὰ γίνῃ ἡμερος σὰν ἀρνάκι.

Τὰ παιδιὰ στὸ διάλειμμα θέλουν ἐλευθερία. Μιστὴ ὥρα διασκείδαση προπάντων γιὰ τὰ παιδιὰ τῆς ἐξοχῆς εἶνε ἀρκητῆ. Τὰ παιδιὰ ὅμως πὺ μένουν στὴ χώρα θέλουν περισσότερη διασκείδαση. Ἐνας φίλος μου δάσκαλος ἀπὸ τὴν Πιέθνα τῆς Βουργαρίας, θεὸς χωρέσῃ τον, Ἰβάν Σιμελιανώφ, μούλεγε πῶς ἐκεῖ ἔχουν κάθε δυὸ ὥρες μάθημα, μιὰ ὥρα ἀνάπαυση. Καθὼς βλέπετε οἱ Βούργαροι δὲ θὰ θέλουν τόση Γραμματικὴ. Γιὰ νὰ εἶνε διασκεδαστικὰ τὰ διαλείμματα πρέπει ὁ δάσκαλος νὰ μαθαίῃ στὰ παιδιὰ του κάθε λογῆς παιγνίδι, μὰ πρέπει ὁμοίως νὰ προσέχῃ νὰ μὴ τοὺς διατάξῃ τί παιγνίδι νὰ διαλέξουν καὶ νὰ παίξουν. Γιατί στὰ διαλείμματα ἀφτοὶ εἶνε κύριοι τῆς ἐλευθερίας των.

Ἡ σφυρίχτρα κρᾶζει συνάθροιση. — Πάνου, πάνου, φωνάζουν οἱ περισσότεροι. Τὰ παιγνιδία παθουν ἐφτὺς ἢ κρατοῦν ἀκόμη λιγάκι. Ὅλοι χαρούμενοι καὶ μὲ πηδημάτα ἀνεβαίνουν τὰ σταλιά. Ροδοκόκι-

νοι χώνονται στὴ θέση των. Ἐφτὺς τὰ παράθυρα πρέπει νὰ κλειστοῦν καὶ σ' ἀφτό, ἄς προσέχῃ πολὺ, μὰ πάρα πολὺ ὁ δάσκαλος.

Ὅλοι εἴμαστε ἐτοιμοί.— Ἐμπρὸς μάθημα τώρα. Ἄς πούμε τὴ Γραμματικὴ μᾶς. Σὰν κάποια ἀνακατοῦρα γίνεται στὴν τάξη καὶ μιὰ στενοχωρία πιάνει τοὺς μαθητῆς. Τοὺς λυποῦμαι, μὰ τί νὰ τοὺς κάμω; Πρέπει νὰ ἐκτελεστῇ τὸ πρόγραμμα τοῦ σχολεῖου...

Ἄχ καὶ ἐγὼ, σὰν τὴ θυμοῦμαι, ἀκόμη καὶ τώρα μὲ κάμνει νὰ τρομάζω. Μοῦ πλάκωνει τὸ στήθι, σὰν πλάκα τάρου. Γραμ-μα-τι-κή. Πόσες φορές γιὰ κείνη ἐγίνα ψέρτης, πόσες φορές τῶρριζα κανόνι, ἄχ πόσες φορές γέλασα τοὺς γονεοὺς μου καὶ ἀφτόν τὸν δάσκαλό μου. Συλλογιέμαι τοὺς κανόνες καὶ ἀκόμα τρομάζω. Πόσο ζῦλο καὶ πόσες νηστεῖες ἐτρέβηξα γι' ἀφτούς. Καὶ φαντάσου νὰ μαθαίῃς Γραμματικὴ κείνα τὰ χρόνια πὺ οἱ κανόνες τῆς δὲν εἶχαν καμμιὰ ἐφαρμογή. Τώρα κάπως καταπίνεται τὸ πέρας τοῦτο πὺ λέγεται Γραμματικὴ, τώρα μὲ τὴ νέα μέθοδος, σὰν κάπως μαλάκωνε. Πολὺ δὲ μεγάλος ἔπαινο ἔχουν ὅσοι κριτᾶδες Γραμματικῶν ἀπὸ τὸ ἔτος 1895 δὲν κρίνανε καμμιὰ Γραμματικὴ ἄξια νὰ μπῆ στὰ λαϊκὰ σχολεῖα. Εἶταν γιὰ μᾶς καὶ γιὰ τὸν τόπο μᾶς ἐνα περιστατικὸ πολὺ ὑψηλὸ καὶ μεγάλο, πὺ ἀλήθεια μιὰ φορὰ ἡ ἱστορία θὰ γράψῃ πολὺ ἐπαινετικὰ γιὰ τέτοιους χαραχτῆρες.

Γιὰ τὸ ζήτημα πῶς θὰ διδάσκαται ἡ Γραμματικὴ στὰ δημοτικὰ σχολεῖα πολλοὶ πολλὰ ἔγραψαν. Ὅλες οἱ παιδαγωγικὲς κᾶτι λέγουν καὶ ἐγὼ ἰδῶ θὰ πῶ τὴ γνώμη μου, χωρὶς βίβαια νὰ ἔχω τὴν ἀπαίτηση νὰ τὴν σεβαστῇ κανεὶς, γιατί ὅστε σοφὸς καὶ παιδαγωγὸς εἶμαι καὶ μπορεῖ νὰ ἔχω καὶ λαθάρια· ἀνθρώπος εἶμαι. Λέγω λοιπὸν πῶς ἀπὸ τὴ Γραμματικὴ πολλὰ πρέπει νὰ λείψουν καὶ νὰ μὴ λέγωνται στὰ λαϊκὰ σχολεῖα. Σὲλλα μεγαλῆτερα σχολεῖα, ἄς λέγουν ὅ τι θέλουν, ἄς μὴ ἀφήσουν ὅτε ἐνα ἰῶτα. Ἡ Γραμματικὴ στὴν πράξῃ καὶ μὲ τὴν πράξῃ μαθαίνεται. Ἡ Γραμματικὴ εἶνε στὰ λόγια κάθε ὀρθῆς κουβέντας. Λοιπὸν τί ἀνάγκη εἶνε ὁ μικρὸς μαθητῆς ἢ ἐκείνος πὺ θὰ γενῆ τεχνίτης, κηπουρὸς, μάστορας, γεωργὸς νὰ μαθαίῃ ὅτι οἱ σύνδεσμοι ἔχουν κάθε λογῆς ὄνομα, ἐνῶ ἀπὸ φυσικὸ ξέρει νὰ μεταχειρίζεται τοὺς συνδέσμους στὴν κουβέντα του, ὅτι οἱ πρόθεσες εἶνε δεκχτῶ μονοσύλλαβες καὶ δι-σύλλαβες, ὅτι τὰ ἐπιρρήματα ἔχουν πολλὰ ὀνομασίες, ὅτι ἔχομε ἐπιφωνήματα γελαστικὰ καὶ ἄλλες

χινάει ἄλλο σκοπὸ.

Στὸ χορὸ θὰ φορέσουν τὰ καλύτερα τὰ ρούχα τους. Τὰ παλληκάρια φοροῦνε πουκάμισα μεταξωτὰ ἄσπρα ἢ κρέμι, ἀπὸ πάνου γελέκια βελουδινα μὲ σειρὲς χρυσο γαϊτάνι γαρνιρισμένα, καὶ ἀπὸ πάνου ἀπ' ἀφτὰ τούχινες φέρμελες μὲ μπερσίμι κεντημένες πὺ κρέμονται τὰ τσεφκένια τους ἀπ' τίς ἀντρικὲς τους πλάτες· κάτου πάλε ποτούρια τσεχένια, ὅμοια μπερσίμοκεντημένα, καὶ στὴ μέση ζουνάρια ἀπὸ λαχὼρι, ἢ ἀπὸ μεταξωτὸ μὲ τὰ μακρὰ τὰ κρόσια.

Τὰ κορίτσια πάλε φοροῦνε ουστάνια καὶ ζιπούνια ἀπὸ ἀτλάζι, ἢ ἀπὸ τζαρέ, ἢ ἀπὸ σατένι, καὶ ἀπὸ πάνου κατρεθένια πανωφοράκια κοντὰ, χρυσαφοδολεμένα, μεταξοκεντημένα, φιλοπλουμισμένα, ἀκριβὰ· στὴ μέση ζώνες χρυσοί, ἢ ζουνάρια μεταξωτὰ, καὶ στὸ κεφάλι φεσάκια μὲ φούντες χρυσαφουρματένιες, γύρο μὲ φλουριά καὶ μαργαριτάρια περιπλεγμένα· φοροῦνε ντουμπλες στὰ στήθια καὶ λαγαρὰ μαργαριτάρια στὸν ἀλαβαστρίνιο τὸ λαϊμὸ τους· ρωμιποῦλες τέλειες καὶ ἀσφάκεφτες μὲ παραστήματα ἡσκερὰ, πὺ σοῦ θυμίζουνε, πὺς ἔχεις καὶ σὺ ἔθνος μὲ δικὰ του συνήθεια, μὲ δικὰ του ρούχα, μὲ δικὰ του τραγούδια, μὲ δικούς του χοροὺς, ἀσπιλο καὶ ἀμόλεφτο, σὰν τὰ βουνὰ πὺ τὸ προστατέ-

θουνε. Καὶ σὰν ἐβδοκήσει καμμιὰ φορὰ ὁ Ὑψιστος νὰ νιώσουμε καὶ μεῖς, πὺς εἴμαστε ἔθνος ξεχωριστό, ζωντανό, νέο ἔθνος μὲ αἷμα καὶ νέβρα καὶ ψυχὴ δική του, καὶ ὄχι ἀρχαῖες Ἑλληνικὲς μούμιες φραγκοντυμένες, σὰν ζυπνήσουμε, λέω, καμμιὰ φορὰ καὶ δοῦμε τὰ χάλια μᾶς καὶ τὴν προκοπὴ μᾶς, καὶ βρεθοῦνε φιλογενῆδες ἀληθιανοί,—λίγο πῖο ἀληθιανοί ἀπ' ἀφτονοὺς, πὺ μᾶς φκειάνουνε χτίρια μ' ἀστραφερὰ μάρμαρα καὶ μὲ χρυσο γράμματα,—φιλογενῆδες μεγάλοι πὺ νὰ μποροῦνε καὶ ἠθικά καὶ ὕλικὰ νὰ μᾶς ἐπιβαλλοῦνται, καὶ φωνάζουνε τὸ «στῶμεν καλῶς» μὲ φωνὴ δυνατὴ καὶ βροντερῆ, πὺ ν' ἀκουστεῖ ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη τῆς Ρωμοσύνης, καὶ μεῖς τοὺς ἀκούσουμε καὶ σταθοῦμε, πολλὰ ἔχομε νὰ ὀφελῆθοῦμε ἀπ' τὰ ρωμαῖκα χωριά, πὺ δὲν τὰ κανε μούμιες ἢ σχολίστηνη παιδεία, μᾶτε φραγκοπαπαγάλους ὁ ψεφτοπολιτισμός.

Μὰ ἡ ἠθικὴ ζωὴ τῶ χωρικῶνε μᾶς δὲν εἶνε καθόλου Ἑλληνόπρηπη, καὶ ἄς τ' ἀκούσουν οἱ ὑπέρφανοι.

Οἱ χωρικοὶ μᾶς οἱ καημένοι, πὺ φυτοζωοῦνε μὲς' στὰ καλύβια τους, εἶνε καλοὶ ἀθρώποι—ὅπως συνηθίζουμε τὴ φράση— καὶ τίποτες παραπάνου. Ὅλη τους ἡ θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ ἀγωγή εἶνε: νὰ τρῶνε φασούλια τὴν Παρασκευὴ καὶ νὰ κάμνουν

τὸ σταθρὸ τους μὲς' στὴν Ἐκκλησιᾶ, ὅσες φορές ἀκούνε ἀπ' τὸν ψάλτη τ' ὄνομα τ' Ἁγίου, πὺ γιορταζεται. Ὅλοι λίγο πολὺ ξέρουν καὶ διαβαζουνε, μὰ μᾶτε κανὰ βιβλίον ἔχουνε σπῆτι τους—ζὸν ἀπ' τὰ δασκάλια τῶν παιδιῶν τους—μᾶτε καμμιὰ φημερίδα παίρνουν. Τί νὰ τὰ κάμουν, ἀφτοῦ δὲν τὰ νιώθουν;

Καὶ πῶς θέλετε νὰ ἔχουν ἠθικὴ μόρφωση; Οἱ «Ἐπίσκοποι» περνώντας μιὰ φορὰ τὸ χρόνο γιὰ νὰ συνάξουνε τὴν ἐπιχορήγησιν, δηλαδῆς τὸ χρονιάτικὸ τους—τότες μόνε κάμουνε μιὰ διδαχὴ μὲς' στὴν ἐκκλησιᾶ σὲ βαθιὰ καθάρεθουσα πὺ οἱ χωρικοὶ τοὺς θαμάζουνε γιὰ τὰ πολλὰ τὰ γράμματα πὺ ξέρουνε, μὰ τί τοὺς λένε μᾶτε τὸ νιώθουνε μᾶτε κακὸ νὰ ἔχουν. Οἱ δασκάλιοι τους πάλε θυμῶνουν μᾶζι τους, γιατί νὰ μὴ μιλοῦνε σὰν τὸ Ξενοφῶντα ἢ τὸ λιγότερο σὰν τὸν κ. Κλ. Ραγκαβῆ καὶ πειθοῦνε νᾶναι βολετὸ νὰ κόψουνε τίς γλώσσες τους. Κανένα ἠθικὸ ἢ ὀφέλιμο βιβλίον ρωμαῖκα γραμμένο δὲν ἔχουν τί νὰ σοῦ κάμουν οἱ ἀθρώποι. Νὰ τῆς καθάρεθουσας τὰ κατορθώματα! Νὰ γιατί σὰς λέμε πὺς οἱ πρόγονοι κάθουνται πᾶ στὸ στομάχι μᾶς σὰν κακὸς βραχνᾶς καὶ δὲ μᾶς ἀφίνουνε νὰ ξανασάνουμε, νὰ δοῦμε τὸ χάλι μᾶς.

τέτοιες κουταμάρες; Σὰ βγούν ἀπὸ τῆ Γραμματικῆ ὅλα ἀφτὰ τὰ μπόδια καὶ κάποιοι νεκροὶ κανόνες, τότε ἡ Γραμματικὴ μπορεῖ νὰ διδαχθῆ στὸ λαϊκὸ σκολεῖο σὰν διασκεδαστικὸ μάθημα. Πρότασες, κουβέντα καὶ θέματα φτιάχνουν τῆ Γραμματικῆ, σὰν π.χ.

Ἄρθρα καὶ ὀνόματα

- 1 ὁ λύκος εἶνε ἄγριο ζῶο
τοῦ λύκου τὰ δόντια εἶνε δυνατὰ
τῶ (εἰς τὸν, λύκον δὲν ἔχω ἀγάπη
ἡ μητέρα μ' ἀγαπάει
τῆς μητέρας τὸ φόρεμα εἶνε ὠραῖο
τῆ (εἰς τὴν) μητέρα δίδω φιλιὰ
τὴν μητέρα ἀγαπῶ πάντοτε

Ἐπίθετα μὲ τοὺς βαθμοὺς των

- 2 ἀφτὸ τὸ βουνὸ εἶνε ὕψηλὸ
τοῦτο εἶνε ὕψηλότερο
καὶ ἐκεῖνο ὕψηλότερο
ἢ ἐγὼ εἶμαι ἡσυχος
σύ εἶσαι πλέον ἡσυχος
ἀφτὸς πολὺ ἡσυχος

Ἀντωνυμίες

- 3 ὁ δικός μου γάτος εἶνε μικρὸς
ἡ δική σου γάτα ἔχει νύχια
τὸ δικό μου γατάκι παίζει...

Ῥήματα καὶ χρόνοι

ἐγὼ γράφω...
σύ γράφεις...
ἀφτὸς γράφει...
ἐμεῖς γράφομεν
σεῖς γράφετε
ἀφτὸι γράφουσι

ἔγραφα ὅλην τὴν ἡμέραν
θὰ γράψω ἄθροιο ἓνα ποίημα
ἔγραφα χτὲς ἓνα γράμμα τοῦ θεῖου
ἔχω γράψῃ μίαν ἱστορίαν
εἶχα γράψῃ τοῦ πατέρου προχθὲς ἓνα γράμμα
θὰ ἔγραφα ἓνα παραμῦθι ἂν εἶχα καιρὸ.

Μὲ τέτοια θέματα καθημερινὰ τὸ παιδί μαθαίνει Γραμματικῆ, ὀρθογράψιμο καὶ σύνταξη χωρὶς νὰ

Γ. ΚΛΕΦΤΕΣ

Οἱ μέρες κυλούσανε μιὰ κατόπ' ἀπ' τὴν ἄλλη, ὅλες ὅμοιες καὶ μονότονες, χωρὶς νὰ μᾶς ἀποφαινονταν.

Μόνε στὰ ὑστερνὰ ἔγινε κατιτίς, ὄχι δὲ καὶ τόσο πρωτάκουστὸ σ' ἐκεῖνα τὰ μέρη, μὰ ὅπως κι ἂν εἶναι, πρῶτα κακορίζικο κι ἀπαίσιο, πού μᾶς χάλασε τὴν ἡσυχία.

Μιὰ μέρα δηλαδὴς ἔρθε στὸ χωριὸ ἐν' ἀπόσπασμα ἀπὸ χωροφύλακες καὶ προσπάλεσε ὁ γιουζμπασσης στὸ σκολεῖο τὸ μουχτάρη καὶ τοὺς πρόκριτους τοῦ χωριοῦ καὶ τοὺς εἶπε πὼς μὲς' τὰ βουνὰ τους ἀκούστηκαν κλέφτες, κάποιοι Καπετάν-Θανάσης λησταντάρτης μὲ τὰ παλληκάρια του, καὶ τοὺς διάταξε ἀστηρὰ νὰ προσέχουνε μὴν τύχει καὶ τοῦ δώσουν καμιὰ βοήθεια· νὰ παραγγεῖλουνε καὶ τοὺς πιστικούς νὰ προσέχουνε, γιατί ὕστερ' ἀφτοὶ τὸ ξέρουν. Κι ἀφοῦ πῆρε θρορὸς γιὰ τὸ στράτευμα, ὅσες μπόρεσε, ἔφυγε μαζί μὲ τοὺς ἄντρες του τραβώντας κατὰ τὸ βουνό, νὰ πάει ν' ἀνταμώσει τ' ἄλλο στράτευμα.

Οἱ καημένοι οἱ χωριάτες ἀμέσως κάνανε συμβούλιο καὶ στείλανε ἀθρώπους καὶ παραγγεῖλανε σ' ὅλα τὰ μαντριά, καὶ σ' ὅλες τίς στάβες νὰ προσέχουνε,

χαλάη τὸ μυαλό του, νὰ βασανίζεται, ν' ἀρρωσταίνει.

Εἶνε ἡ ὥρα δώδεκα. Ἡ καμπάνα σημαίνει. Σημαίνει ἡ καμπάνα τόσο γλυκά, πού ὅλοι οἱ μαθητὲς ἀστράφτουν ἀπὸ τὴ χαρὰ τους. Τώρα θὰ πᾶνε νὰ φάγουν, νὰ παίξουν, νὰ ἡσυχάσουν. Ὅλοι ἀνυπόμονοι κατεβαίνουν τίς σκάλες τοῦ σκολεῖου. Μὴ ζητᾶς τώρα τάξη. Εἶνε ἡ ἡλικία πού δὲ θέλει τάξη. Ὁ μαθητὴς ὅσο μεγαλώνει γίνεται ταχτικός. Καὶ ἂν τώρα θελήσης νὰ τοῦ ἐπιβληθῆς, νὰ τὸν στενοχωρήσης μὲ τὸν φόβο, σὰ φτάσῃ σπῆτι του ὅλα θὰ τὰ σπάσῃ, θὰ κάμῃ τὴ γειτονιά ἄνω κάτω. Ὅσο ἐλεφτερία ἔχει τὸ παιδί τόσο ἡσυχώτερο γίνεται. Ἄν τὸν κλείσης ἢ τὸν περιορίσης τότε θὰ δῆς πόσο ἀξίζει ἡ ἐλεφτερία. Στὴν ἐλεφτερία βασιλεύει καὶ βρίσκεται ἡ ὑγεία. Περιορισμὸς δὲν χωράει στὴ μικρὴ ἡλικία. Μὲ τὸ καλὸ δὸς του νὰ καταλάβῃ ὅτι πρέπει νὰ σέβεται τοὺς γερόντους, τοὺς ξένους, τοὺς μεγαλύτερους του. Νὰ βοηθᾷ τὴν μητέρα του, νὰ μὴ παίζει στὸ δημόσιο δρόμο, ἀλλοῦ ἢ σὺ παίζει ὅσο θέλει. Ὅλα ἀφτὰ θὰ τοῦ βάλῃς στὸ μυαλό, σὰν νὰ τοῦκανε ἓνα ἀπλό καὶ φυσικὸ μάθημα. Πρόσεχε νὰ μὴ τοῦ βάλῃς στὸ σπῆτι νὰ κάμῃ πολὺ δουλειὰ. Μιὰ ὥρα διάβασμα καὶ γράψιμο μαζί εἶνε πολὺ καὶ φτάνει. Ἄν τοῦ δώσης περισσότερη ἐργασία τότε ἢ θὰ βλάψῃ τὸ παιδί ἢ δὲν θὰ σοῦ κάμῃ τίποτε. Γιατί πρέπει νὰ γνωρίζῃ καλὰ, καλὰ ὁ δάσκαλος ὅτι στὴν ἀνατροφή καὶ παιδείῃ τοῦ παιδιοῦ, πού τοῦ στέλνει ἡ πατρίδα, δὲν ἔχει κανένα βοηθό, καμμιὰ συντροπή. Γιατί ὁ πατέρας καὶ ἡ μάνα δὲν ξέρουν πολλές φορές, ἂν ἔχουν παιδιὰ, γιατί ἡ ἐξουσία δὲν σὲ βοηθεῖ καθόλου, γιατί ὁ παπᾶς δὲν λέγει τίποτε, γιατί ὁ κόσμος δηλαδὴ ἡ κοινωνία, τέτοια εἶνε ἀκόμη στὴν Ἑλλάδα, ἀντὶς νὰ σὲ βοηθήτῃ στὸ ἔργο σου σὲ πειράζει μὲ τὸ φτόνο της, σὲ πειράζει μὲ τὸ παράδειγμά της καὶ σιγὰ, σιγὰ φαρμακώνει τὴν ψυχὴ καὶ τὴν ἀγαθωσύνη τοῦ μαθητῆ μὲ τὰ πρῶτα μαθήματα τῆς βλαστήμιας, τῆς κλεψίε, τῆς τράπουλας, τῆς ψεφτιε καὶ τῶν ἄλλων κακῶν. Ἄς προσέχῃ λοιπὸν ὁ δάσκαλος, ὅσο μπορεῖ καὶ δύναται, γιατί κανένα, μὰ κανέναν δὲν ἔχει βοηθό στὸ ἔργο του. Ἄς γενῆ ἀφτὸς πατέρας, φίλος, σύντροφος καὶ δάσκαλος τοῦ παιδιοῦ. Ἄς γνωρίσῃ καὶ ἂς καταλάβῃ καλὰ ὅτι ἀφτὸς εἶνε ὁ μοναχὸς τεχνίτης καὶ μορφωτὴς ἀφτῆς τῆς ἐβλογημένης καὶ ὕψηλης ἐργασίας πού λέγεται πολίτης, κοινωνία, Ἐθνος.

Θεριστὴ 22. Στὴν Κέρκυρα

ΠΑΪΔΕΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

γιατί ἀλλοίμονο στὸ χωριὸ τους, σὰν περνοῦσε καμιὰ ὑποψία, πὼς θρέψανε τοὺς κλέφτες.

Ἡ εἶδηση, πὼς φανήκανε κλέφτες στὰ βουνά, πούτανε πᾶ' στὸ δρόμο μου, μού χάλασε ὅλο τὸ γούστο. Ὁ Ἄβγουστος εἶχε περάσει ὁ μισός, κ' ἔπρεπε νὰ πηγαίνω, γὰ νὰ βρεθῶ ἐκεῖ, ὄντας θὰ μᾶς μοιρᾶζανε τὰ διπλώματα κ' εἶτανε δύσκολο σ' ἀφτὴ τὴν κατάσταση, πούτανε οἱ δρόμοι μὲ τὴν κλεφτουριά καὶ μὲ τὴν παγανιά, ν' ἀποφασίσει κάνας ἀγωγιάτης νὰ μὲ πάει, κ' ἐγὼ ὁ ἴδιος λιγότερο δὲ φοβούμουνα.

Μὰ ἀφοῦ στὴν ἀνάγκη πείθουνται κ' οἱ θεοὶ πολὺ περισσότερο ἔπρεπε νὰ πεισθῶ ἐγὼ ὁ φουκαρᾶς, ἓνας ἀπλὸς θνητός, μάλιστα μὲ κεφάλι γνωπὰ δασκαλεμένο, πού θὰ πεῖ, πὼς μὴδὲ θρωπος σωστός δὲν εἶμουνα.

Καὶ μίαν Κεριακὴ ἔκανα λόγο σὲ μερικούς ἀγωγιάτες, πού εἶτανε μαζωμένοι σ' ἓνα καφενεδάκι, ποικανοῦ τοῦ βαστά, νὰ μὲ πᾶει ἴσια μὲ τὴ Σαλονίκη.

Κάμποση ὥρα κοιταζόντανε συναμειτάξῃ τους μὲ πονηριὰ καὶ κανεὶς δὲν ἀποκρίθηκε· μόνε ἓνας τους στὰ στερνὰ μού κάνει:

— Νὰ μὴν τὰ πολυλογούμ' ἀφεντικό, μού δίνεις μιὰ λίρα καὶ σὲ πάω.

Ο ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ

Ἡ σπουδαιότερη ἐφημερίδα τῆς Πετρούπολης «Si Petersburgskija Vjedomosti» πού διευτύνεται ἀπὸ τὸν Πρίγκηπα Οὐχτέμσκη, δημοσιεύει στὸ φύλλο τῆς 20 τοῦ Θεριστῆ καὶ στὴ στήλη τοῦ «Ξένου τύπου» τὸ ἀκόλουθο ἄρθρο:

«Ἀνάμεσα στὰν κριθμητὰ ἐγκώμια καὶ τοὺς πανηγυρικούς πού ὑμολογοῦν τὴν ἀξία τοῦ Ντεληγιάννη καὶ τὰ καλὰ πού ἔκαμε στὴν πατρίδα του, καὶ πού εἶναι μ' αὐτὰ γιομάτος ὁ ἑλληνικὸς τύπος, ξεχωρίζει, πρὸς ἐπαινοῦ του, ἡσυχὸ καὶ ἀμερόληπτο, τὸ ἄρθρο τῆς φιλολογικῆς καὶ πολιτικῆς ἐφημερίδας «Ὁ Νουμάς», πού εἶναι ὄργανο μιᾶς σημαντικῆς μερίδας ἀπὸ λογοτέχνες καὶ δημοσιολόγους ἀπὸ τοὺς πρώτους. Ἡ μερίδα αὕτη ἀγωνίζεται γιὰ τὴν παραδοχὴ τῆς ζωντανῆς γλώσσας πού μιλάει ὁ λαός, στὸν τόπο τῆς ἄλλης τῆς ἀρχαίης, πού ἂν καὶ εἶναι ἐπίσημα ἀναγνωρισμένη, δὲ μπορεῖ νὰ χωρήσῃ μέσα στὸ αἷμα τοῦ λαοῦ. Ὁ «Νουμάς» καταδικάζει κι αὐτὸς, καθὼς ὅλοι, τὸ ἀσύνετο ἐγκλημα, καὶ βλέπει μέσα σ' αὐτὸ μιὰ φωτεινὴ ἀπόδειξη πὼς λείπει ἀπολύτως κάθε ἀρχὴ πολιτικὴ ἀπὸ τὸ λαό. Ὁ λαός εἶναι τελειωτικὰ καὶ χωρὶς καμιὰ ἐλπίδα θεραπείας χαλασμένος ἀπὸ τὴν πολιτικὴν κατάσταση τῆς Σύχρονης Ἑλλάδας».

Ἦστερ' ἀπ' αὐτὰ δημοσιεύει ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ ἄρθρο τοῦ «Νουμάς» πού δημοσιεύτηκε στὸν ἀριθ. 151 μὲ τὸν τίτλο «ἡ μαχαιριά τῆς Τρίτης».

Ἀνάλυση τοῦ ἴδιου ἄρθρου δημοσιεύει καὶ ἄλλη ἐφημερίδα τῆς Πετρούπολης, ἡ «Razsvet», στὸ φύλλο τῆς 20 τοῦ Θεριστῆ κι αὕτῃ.

Νὰ ἀκόμα μιὰ ἀπόδειξη τραγὴ γιὰ τοὺς πατριώτες πὼς ὁ «Νουμάς» εἶναι ὄργανο τῆς Πανελευθιστικῆς ἐταιρίας.

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΛΙΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ

ΥΦΗΓΗΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 82

- Ὡ πολλὰ γύρεψες, ἀδερφέ! τοῦ λέω.
 - Σὰ θέλεις, μού λέει ξερά ξερά.
 - Ἐλα, λέγε κεῖ πού θὰ γένει, τοῦ λέω.
 - Ἄκου, ἀφεντικό· γυρίζει καὶ μού κάνει ἓνας ἄλλος, δὸς του ἓνα εἰκοσάφραγκο αἶντε, καλὰ εἶναι.
 - Ὅχι ὄχι μιὰ λίρα ἀκατέβατη, ἔλεγε ὁ πρῶτος· μ' ἀφτὸν τὸν τρόπο του καταλαβαίνονταν, πὼς συγκατέβαινε δὲ καὶ στὸ εἰκοσάφραγκο.
- Συλλογίστηκα λιγάκι, γύρισα μιὰ καὶ τοὺς εἶδα ὅλους στὰ μάτια, ὅλοι ἀπαθοὶ, σὰν Κινέζοι· τί ἀπελπιστικὴ ἀπάθεια! κι ἀπ' τ' ἄλλο μέρος ἔβαζα μὲ τὸ νοῦ μου πὼς κείνη τὴ βδομάδα ἔπρεπε νὰ φύγω χωρὶς ἄλλο.
- Αἶ λοιπὸν, τοὺς λέω, ἓνα εἰκοσάφραγκο τὸ δῶκα αἶντε, τί λές;
 - Ἄς εἶναι τέλος, ἀφοῦ τὸ ξεστόμισε ὁ συμπίθερος παραδέχομαι πῆξά, εἶπε ὁ πρῶτος· πού γύρεψε τὴ λίρα. Μείνουμε σύφωναυ νὰ ξεκινήσουμε τὸ πουργό, κι ὅ,τι πεῖ ὁ Θεός.

Τὴ Δεφτέρα λοιπὸν ἀπ' τὴν ἀβγὴ ἀποχαιρέτησα τὴν οἰκογένεια τὴ φιλόξενη τοῦ φίλου μου—ἀφτὸς ἐπειδὴ δὲν εἶταν ἀπ' τοὺς τελειόφοιτους εἶχε ἀκόμα καιρὸ καὶ δὲν ἐρχόντανε μαζί μου. — Ὅλοι μὲ λύπη εἰλικρινῆ μού σφίξανε τὸ χέρι καὶ μὲ ξεπροβουδήσανε. Κ' εἶδα πὼς τὰ μάτια τῆς κοπέλλας γεμί-

Ο ΝΟΥΜΑΣ ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Για την Ελλάδα αρ. 10.—Για το Έξωτερικό αρ. 10
20 λεφτά το φύλλο λεφτά 20

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ: Στα κιάσκια της Πλατείας Συντάγματος, Όμόνοιας, Υπουργείου Οικονομικών, Σταθμού Τροχιάδρου (Όφθαλματρείο) Σταθμού ύπογειου Σιδηρόδρομου (Όμόνοια) στο καπνοπωλείο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα, Έξάρχεια), στο βιβλιοπωλείο «Έστιας» Γ. Κολάρου. Στόν Πειραιά: Καπνοπωλείο Γ. Επρού. 68. Βουβουλίνας αρ. 1, σιμά στην Τρούμπα. Η συνδρομή πληρώνεται μπροστά κ' είναι ενός χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΠΟΛΥ

παραπολύ βιαστήκανε οι πολιτικοί φίλοι του μακαρίτη Ντεληγιάννη να ζητήσουνε νάν του στηθεί ανδριάντας με «πανελλήνιον έθρονον». Δέ λέμε, μπορεί και νάν τάξειζε όχι μόνο ανδριάντας, μα και πύργος του «Αίφελ για να «παρέχει εις τας έπερχόμενας γεννεάς ψυχοτρόφα διδάγματα»· μπορεί ακόμα ο μακαρίτης να είτανε, καθώς μας το βεβαιώνει η προκήρυξη της επιτροπής, «τηλιμούτος πολιτευτής—κορυφαίος—Γιάδιστων της 'Ελλάδος—πολιτικός ήρωας—συνελευθερωτής της 'Ηλείου και Θεσσαλίας—σοφός νομοθέτης—υπέρομαχος των έθνικων παρadoxεων—εργάτης του έθνικου μεγαλείου» κι δτι άλλο δρέγεται ο κ. Μιστριώτης που έσύνταξε την προκήρυξη· μπορεί το μακαρίτη «αί έπερχόμενα γεννεαί» νάν τον ανεβάσουν παραπάνου από τα έπίθετα της

σανε δάκρυα, όντας μούδινε το χέρι· αφτό μου σπάρραζε την καρδιά. Έτσι λοιπόν η κόρη εκείνη λυπόυταν αληθινά, γιατί έφεβγα από κοντά της. Ό την αναθεματισμένη την ανάγκη, που με χωρίζει έτσι ασπλαχνα από τέτοια λυγερή καλόκαρδη!

Μέ τέτοιους λογισμούς λυπητερός μονάχος έγω με τον άγωγιάτη κατόπι ξεκίνησα για τή Σαλονίκη. Όσο είτανε πουρνό είταν καλά· μα ύστερα, σάν πάτησε η ζέστα, είταν πολύ κακορίζικο το ταξίδι μου, γιατί ο άγωγιάτης αποφέβγοντας το βουνό από φόβο καμιάς κακής συνάντησης με πήγε απ' άλλο δρόμο, απ' τον κάμπο και ψηνούμουνα μέσ' στο λιούρι τ' Αβγουστιατικό, σάν κλασμένος άμικτωλός στού ζωποδού το λεβέτι.

Όστόσο μ' όλο μου το βέσπνο όνειροπολούσα, και των όνειρω μου άντικείμενο είτανε τώρα όχι πλιά η Κλεονίκη—ποιός να τ'όλεγε!—μόνε η χωριατοπούλα εκείνη, η αδερφή του φίλου μου, το χαριτωμένο το κοριτσάκι, που δάκρυτε για το φεβγίο μου έτσι είλικρινά κι άπροφύλαχτα.

Και συλλογιόμουνα, άμα βγώ απ' το σκολείο λήφτερος και δουλέψω καναδυό χρόνια, νάρθω στο χωριό να το πάρω αφτό το κοριτσι και να ζήσω ήσυχος με τή γλυκιά του συντροφιά.

Έτσι με τούτα, με κείνα, προχωρήσαμε κάμποσο,

Μιστριώτικης προκήρυξης. "Όλ' αυτά όμως δέ μας έμποδίζοντε να πούμε και τή γνώμη μας—μιά γνώμη δλωσιόλου άμερόληπτη, που δέν πηγάζει από κομματική άφορημή, άλλ' από την ίδια την πολιτική ιστορία μας.

Είπαμε πώς βιαστήκανε οι Μιστριώτηδες, Χατζιδάκηδες, Πουλόπουλοι, Βάσηδες, Πολυγένηδες, Θανόπουλοι και οι άλλοι κομματάρχες του για τον ανδριάντα, και το ξαναλέμε· και θάν το φωνάζουμε όσο δέ βλέπουμε ανδριάντα του Τρικούπη, του Κουμουντούρου, του Έπ. Ντεληγιώργη και τόσων άλλων πολιτικων που, θαρρούμε, πολιτευτήκανε, αν όχι καλύτερα, όχι όμως και χειρότερα από το μακαρίτη Ντεληγιάννη. Είχαν κι αυτοί τους φίλους τους και τους θαυμασιές τους, είχαν κι αυτοί σκοπίσει τα ρουσφέτια τους και υποχρεώσει κόσμο και κοσμάκη, μα κανέναν από τους φίλους αυτούς δέ σκέφτηκε να ζητήσει άμέσως ύστερ' από το θάνατό τους κι έναν ανδριάντα για τον καθένα τους.

Οι φίλοι του Τρικούπη, Κουμουντούρου κλπ. φαίνεται σκεφτήκανε φιλοσοφικότερα· ξέρανε οι ανθρωποι πώς τον πολιτικό δέν τον κρίνουν οι κομματάρχες του, αλλά η ιστορία, κι αφήσανε την ιστορία να δικάσει άμερόληπτα και να αποφασίσει καλοσυνείδητα αν τους πρέπει ανδριάντας ή ανάθεμα.

Δέν ξέρουμε τί θα πεί η ιστορία για το Ντεληγιάννη. Μπορεί να χειροκορήσει την προκήρυξη του Μιστριώτη και να βρει πώς ένας ανδριάντας στην πρωτεύουσα, καθώς προτείνει η επιτροπή, δέν είναι άρκετός και πώς κάθε χωριό της 'Ελλάδας, και το μικρότερο, πρέπει νάναι στολισμένο και μ' έναν ανδριάντα «του ήλικούτου πολιτευτού». "Όσο να μιλήσει όμως η ιστορία, έπρεπε οι διάφοροι κομματάρχες του να σεβαστούν τή μνήμη του και να μη ζητήσουνε—βαριά ή λέξη, μα καταλληλότερη δέ βρούσκουμε—να τή ρεζιλέψουνε.

ΜΠΟΡΕΙ

ο Στριφτόμπολας να φοράει φουστανέλλες και να μνήν είναι ρήτορας, αυτό όμως δέν τον έμποδίζει να λέει που και που μερικές στοργγυλές κουβέντες μέσα στη Βουλή—κουβέντες με νήμα και με υσία—κι άς γελανε όσο θέλουν οι έθνικοί παπαρδελάδες κ' οι χαριτόβρυτοι χρονικογράφοι των έφημεριδων.

Η «Ακρόπολη» πολύ σωστά παρατήρησε, σχολιάζοντας τα λόγια που είπε ο Στριφτόμπολας την περασμένη βδομάδα στη Βουλή, πώς άφου οι έπίση-

ώς που φτάσαμε σ' ένα χωριό, στο Ρεβενά. Το χωριό αφτό τόχανε κάνει προσωρινό σταθμό για το στρατό της χωροφυλακής, που κληγούσε τους ληστές.

Μόλις μπήκαμε μέσ' στο χωριό, μας πιάσανε δυό στρατιώτες και μες πήγανε σ' ένα είδος χάνι ή καρενείο, που τόχανε για προσωρά κονάκι, και μες παρουσιάσανε σ' έναν άξιωματικό. Αφτός τότε μες έβαλε σε άνάκριση, άλλ' με μεγάλη έβγένεια· μες ρώτησε λοιπόν από που έρχόμαστε; γιατί ταξιδεύουμε; σάν είδαμε κανέναν στο δρόμο και τα λοιπά· έμεις του άπαντήσαμε, όπως έπρεπε, δηλαδή την αλήθεια και στα ύστερα μας άπόλυσε με σφιχτή παραγγελιά να μνήν το κουνήσουμε απ' το χωριό, σά δέ μες δώσει αφτός τήν άδεια.

— "Α! τώρα το καταφέραμε αλήθεια!

Μπήκαμε σ' ένα καφεεδάκι—αφού έδωσε πρώτα όξω ο άγωγιάτης το μουλάρι του,—κι άρχισαμε να ζοδέβουμε λόγια βρίζοντας την τύχη μας, τους κλέφτες και τους χωροφυλάκους, πρξμα δλωσιόλου άνωφέλεφτο από πραχτική έποψη. Μα η πείρα διδάχνει καλύτερα ποιά είναι το πιο όφελιμο, κ' έτσι σιγά σιγά το βρήκαμε· δηλαδή το κόψαμε δίπλα πάνου στούς πεκέδες έχοντας για προσκέφαλο έγω ένα τάβλι κι ο άγωγιάτης μου το χέρι του και

μοι και οι ρητορικότατοι χάνονται με τή μικροπολιτική, έπρεπε να βρεθεί κ' ένας μη έπίσημος ούτε ρήτορας να μιλήσει για τή μεγάλη πολιτική και να ξεστομίσει μερικές αλήθειες, που σπάνια, πολύ σπάνια, ίσως και ποτέ, ακούγονται μέσα στη ρουσφετοβουλή μας.

Ό Πατριός γερολεβέντης είπε δτι ήθελε να πει, για στόλο, στρατό, Βασιλεία, συναλλαγή κτλ. με λόγια τσεκουράτα και στοργγυλά. Οι βουλευτάδες γελάσανε και κάνανε πολύ καλά. Αν είτανε να συγκινηθούμε, δέ θα βρισκότανε στην άνάγκη ο Στριφτόμπολας να τούς μιλήσει καθώς τούς μίλησε. Θάν τούς δηγιότανε κανένα δηγηματάκι του Βοκάκιου ή θάν τούς τραγουδούσε κανέναν άμανε.

Νά βρισκόμαστε στα 1905,—που γράφει και το «Σκριπ»—και να μες μιλά; η άφεντιά σου, κ. Στριφτόμπολα, για Όθωνα και για τέτια κουρεφίχαλα;

ΠΟΙΟΣ

ο λόγος να δημοσιεύουνε κάθε τόσο οι γιατροί της 'Αστυνομίας την έκθεσή τους για τή βρωμερή και συχαμένη κατάσταση των ξενοδοχείων, γαλατάδικων, μπακάλικων, και των άλλων μαγαζιών που έπιθεωρούνε; Για να μες κάνουμε νάηδιάζουμε, χωρίς να βγαίνει και κανένα κέρδος σπουδαίο από την τέτια δημοσίεψη;

Όποιος έχει την υπομονή να διαβάσει τις έκθεσες αυτές, θα βρει τα ίδια μαγαζιά να είναι πάντα άκάθαρτα χωρίς οι ιδιοκτήτες τους να συγκινιούνται καθόλου από το δημόσιο αυτό ρεζιλέμα που τούς γίνεται κι από το τιποτένιο πρόστιμο που θα πληρώσουνε στο Πταισματοδικείο, αν τούς λείπουν τα μέσα και δέν άθωωθούν.

Καθώς το γράψαμε κι άλλοτε, θάβγαινε κάπιο καλό από τις γιατρικές έπιθεωρήσεις, μόνο αν η 'Αστυνομία σε κάθε μαγαζί άκάθαρτο κρεμνούσε στην πόρτα του μια πινακίδα μ' αυτή τή λέξη που να δείχνει στον καθένα τα χάλια του μαγαζιού. Με τον τρόπο όμως που γίνεται τώρα η δουλιά, καλύτερα να μη δημοσιεύονται οι γιατρικές έκθεσες για να μνήν ξέρουμε τουλάχιστο τι τρώμε.

ΑΠΟ

το «Σκριπ» τής Τρίτης μαθαίνουμε πώς στον Πύργο ύπάρχει ένας υπορχηματέας Πρωτοδικείου, δ κ. Βέλιγας, «όστις τόσον είναι άφωσιωμένος στην

μ' όλη τή σκληράδα του στραματιού μας άποκοιμηθήκαμε γλυκά γλυκά του δίκκιου τον ύπνο. Μόνε το βράδι βράδι μες ξύπνησε η στρατιωτική ή σκληπιγγα, που βαρούσε συνάθροιση. Είχε έρθει διάτα από τον ταγματάρχη να πών όλοι το γρηγορότερο, γιατί είταν πιθανό να χτυπηθούμε με τούς κλέφτες και το χωριό είταν άνάστατο. Σε λίγο όλο τ' άπόσπασμα μπήκε σε γραμμή και ξεκίνησε κατά το βουνό σε δυό στοίχους.

Το φεβγίο του στρατού σήμαινε, πώς κ' έμεις πλιά είμαστανε λήστεροι να τραθήσουμε το δρόμο μας· τώρα μπορεί και να μνήν το σήμαινε, μα έμεις έτσι το ζηγήσαμε και με το ήλιοβασίλεμα ξεκινήσαμε.

Το φεγγάρι δλόγισμο φώτιζε το δρόμο μας και τής νύχτας η δροσιά έκαμε χαρά θεού το ταξίδεμα. Τα τριτόνια τρίζανε, τα βαθράκια μέσ' στα ρέματα σφυρίζανε, και κάπου κάπου ο γκιώνης ήρηνολαλούσε πάνου σε κανά θεριωμένο δέντρο.

Δυό ώρες ακόμα περπατούσαμε έσιωμα καμπίσιο. Όστόσο μ' όλη την πιθυμιά μας να μνήν περάσουμε βουνό, δέν είτανε δυνατό να φτάσουμε στον τόπο μας, σά δέν περνούσαμε απ' το Χορτιάτη και για τούτο κάναμε τώρα το σταθρό μας κι άρχισαμε να τον ανεβαίνουμε απ' τή βορειοδυτική του πλά-

Ένας νοικοκύρης εβραϊός 'Αρτινός που είδα διέμυρεσε να μου ξεδουαλίση αν ή λέξη 'Ακαρνανία διέθλει να φανερώση καλλίτερη την έπαρχία ή αν δεν είναι παραμόρφωση τής λέξης 'Αμβρακία. Περιμένω ένα προικοσύμφωνο και άλλες πληροφορίες και άμα τες λάβω θά τες στείλω γενναία στο British Museum.

Για το ζήτημα τής γλώσσας του Βαγγελίου, μου φαίνεται λίγο τολμηρό να βγάλη κανείς απ' τα λόγια άλλου άλλη σημασία κεινής που βγαίνει από το γενικό νόημά τους. Το αν το ελληνικό το κείμενο είναι πρωτότυπο ή μετάφραση δεν είχε να κάνει τίποτε με τα λόγια μου. Οι νοήμονες αναγνώστες του «Νουμά» κατάλαβαν που ήθελα να συμπεράνω όταν είπα ότι το ελληνικό κείμενο του Βαγγελίου γράφηκε σε γλώσσα καταληπτή στους ταπεινούς και απόκληρους τους οποίους προσηλύτιζαν στο χριστιανισμό. Ένας φίλος μου, του οποίου ή σοφία είναι στο ύψος τής μετριοφροσύνης, με πληροφορεί ότι ο Krumbacher αναφέρει στο τηλεφαιό έργο του ένα σοφό Γερμανό που λέει ότι ή γλώσσα του Βαγγελίου είχε η χυδαία τής έποχής που γράφηκε.

Και αν αποδειχθή ότι ή μετάφραση είναι από σημαντικό κείμενο και έχει εβραϊσμούς το πράμα δεν αλλάζει. Μήπως οι ρωμείς οι μεταφραστές τής Γραφής των 'Εβραίων τής 'Ηπείρου δεν έχουν εβραϊσμούς, θά πη για τουτό πως δεν είναι γραμμένες στη Δημοτική;

Άλλοι ο κριτικός μας αναφέρει τες λέξεις «δόξα και φαντασία». Την πρώτη, ως την χαιρείται όποιος θέλει, με γεια του. Τη δεύτερη δέ μας κακοφαιίνεται και τόσο. Δεν είναι δά και τόσο άσχημο πράμα λίγη φαντασία. Φτάνει μονάχα να είναι γέννημα και συμπλήρωμα λογικῶ συμβάντων και σκέψεων, και όχι άρρωστικῶ οργανισμού. Στες ιστορικές αναπαραστάσεις κάθε λογής και διάστασης, λίγη φαντασία είναι απαραίτητη. Τι θά γινόντανε δίχως αὐτῆς (για να καταπιναστούμε τα μεγάλα, τα άφραστα παραδείγματα) τα έργα του Fustel de Conlangue; τί θά γινόντανε πρό παντός τα θαυμάσια έργα του Ρενάν που με όλη τή φαντασία τους, ή ίσα ίσα άκριβως για τή γνητεία τής φαντασίας τους θά μένουν στους αιώνας;

Για τή μικρότητά μου ή από Θήβα καταγωγή των πρώτων εδῶ 'Εβραίων έχει βία πολύ στερία. Με πείθει ή βεβαιωμένη γραικική καταγωγή τους, το σύγχρονο τής Κατάκτησης τής Θήβας και τής Κέρκυρας, ή τοπαλλαξία πολλῶν 'Εβραίων από τή Θήβα

στα κράτη του Ρουγγέρου, ή παρουσία ή πλήθεια των 'Εβραίων στην Κέρκυρα, όχι πολύ ύστερα, ο ένας ή δυο 'Εβραίοι βραχίστες (τέχνη θηβική) που βρήκε δῶ ο Τουδέλας στο δωδέκτο αιώνα που μπορεί να ήσαν ή έμπροστωφυλακή των κατοπινῶν (πιστέβω κάτι τι τέτοιο έχει παραδεχτεί ο ίδιος ο κριτικός μας είναι τώρα κειρός) και τέλος ή χαριτωμένη ή ροδκλή αὐτή Σίδα (*) που ύστερα από τόσες τρυφερές αγάπες κάτου στο ρωμαντικό οὐρανό τής Φιρέντζας τήν άπαρνιέται σήμερα μη βασιτώντας να τή δῆ να φλερτάρη με άλλους!

Μά έχω και κάτι άλλο αναφορικῶς στη καταγωγή αὐτῆ που είναι σαν το στεράνωμα ενός χτήριου.

Δεν έγγουόμαι όμως ότι τουτό θα ξιππάση κανένα ύπουργό. Μπορεί όμως να μην έχω ούτε τώρα τύχη, και το κελεπούρι αὐτό να τῶχη κρυφά κμαρί κανέναν που να του άποκαλύφτηκε ανάμεσα σε καμμιά πολυ μεγάλη βιβλιοθήκη, και να το κρατάει καθώς είπα μυστικό...

Βγαίνει από το βιβλίο τής 'Εσθήρ ότι ο Μαρδοχάιος είχε θεσπίσει να γιορτάση ή Σούσα, για λόγους που αναφέρει το ίδιο βιβλίο, τή γιορτή τής 'Εσθήρ τήν 15 του μήνα 'Αδάρ. Μαζί με τή Σούσα όρίστηκε να γιορτάσουν σαν από προνόμιο, τήν 15 και όλες οι μεγάλες και τειχισμένες πολιτείες. Οι άλλοι τόποι, οι μικροί γιορτάζαν τήν 14. Τουτό έκανονίζετο καλῶ στην άρχή. Μά ύστερα με τήν εξαπλωση τής διασποράς τής φυλής σ' όλη τήν τότε οικουμένη, πως θά ξεδουάκλυναν οι 'Εβραίοι οι έρθόδοξοι που θέλανε να γιορτάσουν πιστά με το διάταγμα τής Γραφής, ποιά πολιτεία είτανε τειχισμένη στην έποχή που θεσπίστηκε ή γιορτή; Πρόσθεσις, που μπορεί πολλές πολιτείες, για να δείξουν παλιές περγαμηνές άρχοντιές (που δέ χώνεται ή άριστοκρατία!) να θέλανε να γιορτάσουν τήν άριστοκρατική ήμερα τής 15, χωρίς το δικαίωμά τους σε τουτό να είτανε και πολυ ξάστερο.

Έτσι οι Ραββίνοι, για πειθό βεβιαχότατο όρισαν πειθό πέρα πέρα τήν έποχή του χτισίματος μιας πολιτείας θεσπίσανε λοιπόν ότι θα γιορτάζαν τήν 15 μόνον οι πολιτείες που ήσαν τειχισμένες στην έποχή τής Κατάκτησης, δηλαδή του 'Ιησού του Ναυή.

Λοιπόν: Οι ένοριτες τής Γραικικής Συναγωγής, αν και στην Κέρκυρα από 70) σχεδόν χρόνια,

(*) Σίδα ρόδο, λέξη θηβική που διατηρήσε ακόμα ο 'Εβραϊός τής Κερκύρας στην Ιταλική διάλεκτό τους.

γιορτάζουν θρησκευτικῶς δῶ μαζί με τους άλλους έμοθησικούς τους τήν 14 του 'Αδάρ (γιατι ή Κέρκυρα διέ λογιάζεται σύγχρονη του Ναυή) μολατχούτα εξακολουθάνε με ασάλευτη έπιμονή να γιορτάζουν στα σπίτια των, στο γλέντι, στις μασκαράτες κλπ. τήν 15 ξεδιακρινόμενοι σ' αὐτή τήν περίσταση από τους άλλους έντόπιους 'Εβραίους!

Τι άλλο φανεράνει τουτό, πέρα πῶς οι 'Εβραίοι τής Γραικικής Συναγωγής είναι φερμένοι από πολιτεία που γιόρτασε ως κυρία γιορτή τής τήν 15 'Αδάρ; Και ποιά άλλη πολιτεία ανταποκρίεται στο περιστατικό τουτό περισσότερο από τήν πανάρχαια, τήν τρισένδοξη τή Θήβα;

Κέρκυρα 30 του Θεριστή 1905

M. XAΓI'MHΣ

ΜΩΣΑΓΚΑ

Ο ΦΑΡΟΣ

Για ένανε όνειροπλάνατο τραγουδιέτῆ του 'Αγνώστου Που οι πόθοι τής έρημικής ζωής τότε φτερόνουν Να είτανε φάρου ο φύλακας ή τί όνειροί ο έαυτός του Σε βράχο εκεί, που οι θάλασσες κ' οι άνέμοι περιζώνουν.

Μακρῶ απ' τις όψεις των πολλῶν κ' απ' τήν κοσμοπλημ- [μύρα

Σε πύργο σιδερόστηθο, που όρθόπλασε ο γρανίτης, 'Ηρωας να ζῆ, άφου ένίκησε τήν κοσμοπλάνα Μοίρα, Του πέλαγου άδασίλευτος να λάμπη άποσπερίτης.

Μακρῶ απ' τα δάση ή απ' τους άγρούς, από χωριά είτε [χωρές

Που οι χρόνοι δλε τάλλάζουνε και τις χαλνούνε οι ώρες, Να ρίχνη φῶς άνέσπερο σε άστέρεστα πελάγη Κάτου από άτέλειωτο οὐρανό στο αιώνο κύμα πλάγι.

Μικρό να μη θωρηῆ ποτέ και πρόσκαιρο κανένα, 'Ο,τι μισούνε οι ταπεινές καρδιές κ' ή,τι αγαπούνε' Διάπλαττ οὐρανοθέμελα και θάλασσα ένωμένα Μέσα στη λάμψη του φωτός παντοτεινά να ζούνε.

Δεσμώτης του 'Απειρου να ζῆ και σκλίθος του Κυμάτου Νάν τον κοιμίζουν οι άνεμοι κ' οι φλοίσβοι όλόγυρά του' Και προς τῶ φῶς του φάρου του τα μάτια του ένψ στρέφε Να κλέη σ' αϊθέρ' άχτινωτό με έσπεριά ή με νέφη.

... 'Ω ναί! με ο σαροφύλακας, μη θλίβεται όταν βράδυ Σε βράδυ οὐτ' ένα δειλινῶ δέ ζῆ με το σκοτάδι;

(Μίμνησθ από τον Charles Frémine)

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

στο κεφάλι, με τήν παλάσκα στη μέση στολισμένη με δυ-τρια μικρά όπλα μάτια μάβρα κ' άνήσυχα, πρόσωπο ήλιοκαμένο με χαρραχτηριστικά κανονικώτατα, μουστάκια μέτρια κατ'άμαβρα, γένια ξουρισμένα, άνάστημα λίγο κοντύτερο απ' το μέτριο, ήλικία ίσα με σπράντα χρονῶ.

— Γεια σου, καλό παιδί, μου κάνει με πολυ καλόν τρόπο.

— Γεια σου και σένα, καπετάνιο, του λέω με νεβρική ταραχή.

— Μη φοβάσαι καθόλου μου λέει, εμείς είμαστε σταβροχίτοι του βουνού. Είν' ή αλήθεια, πως τρώμε από καμιά φορῶ άθρώπους, με μόνο κείνους, που μάς σκοτιζούνε τον έρωτα' έσύ μη φοβάσαι. 'Απόψε ήσύχασε θαρρετά κ' άθροιο τα λέμε καλύτερα. Δείξε, ώρε Κούτρα, του παλληκαριού ένα μέρος να κοιμηθεῖ.

— 'Εφ'ακριτώ, καπετάνιο. Καληνύχτα.

— 'Υπνον άλαφρό' μ' άποκριθηκε.

'Ο άλλος, που κρατούσε το κερί, με πήρε τότες απ' το χέρι και με πήγε σε μιάν κώχη τής σπηλιάς, που είταν άπλωμένη με πρόβια, μ' έβαλε κάτι ρούχα για προσκεφάλι, μουπε να πλαγιάσω, μ' έριξε από πάνω και μια φλοκάτα, κ' ύστερα έσθεσε το κερί και τραβήχτηκε.

Τότες συλλογίστηκα πως δεν πρέπει δά να φοβούμαι και τόσο, άφου ο ίδιος ο καπετάνιος (γιατι αὐτός θά είτανε) μου το βεβαιώνει, και προσπαθήσα να κοιμηθῶ.

Μόνο μια άπορία μου σκοτίζε το κεφάλι, τί θέλουν τάχ' από μένα; γιατί με πιάσανε, και τί θά με κάνουνε;

Μά επειδῆς είμουν καταπονημένος με πῆρ' ο ύπνος, πριν προφτάσω να βρω μιάν πρόφραση να δικιολογήσω τους κλέφτες και να συχάσω τον έμαφτό μου, αλλά και μεσ' στον ύπνο μου όλο κλέφτες έβλεπα, άπχωγές, μαχαίρια, πιστόλια, φόνους, αίματα, χωροφύλακες, κυνηγήματα, κ' άλλα τέτοια άνακατωμένα πράματα ταραζάνε τήν ύπνοφντασία μου. 'Αξέφωνα μου φάνηκε, πως έπεφτα από γκρεμό, και τήν ώρα, που χτύπησε τάχα το κορμί μου πα στα βράχια, τινάξ κ' με το τίναγμα ξύπνησα.

Είτανε μέρα. 'Η σπηλιά μέσα θαμπά θαμπά φωτιζονταν. 'Ανακάθησα μια, χασιμουρήθηκα, τανύστηκα, πεταβριστήθηκα, και κατόπι σηκώθηκα όλόρθος κ' είδα πίσω μου τον ίδιο τον καπετάνιο' κέθουνταν κοντά στο προσκεφάλι μου.

— Καλῶς ξύπνησες, παλληκαρι μου' μου κάνει, έλα να νιφτεῖς.

Με πήγε σε μιάν άκρη, μ' έχυσε ο ίδιος νερό

από μιάν τσότρα, κ' απε μουδωσε ένα μεγάλο μαντήλι κόκκινο και σουγγιστήκα. 'Εκανα το σταβρό μου τρεις φορές και γυρίζω και του λέω.

— Καλημέρα, καπετάνιο.

— Καλημέρα, παιδί μου' χάριτέ μου τόνομά σου.

Του τῶπα.

— 'Αναστάσης;

— Ναί γικτί;

— Κ' έγώ είχ' άκούσει; Θανάτης.

— Δεν περάζει κ' αὐτό Χριστιανικό είναι. Μόν' άφου άκουσες, πως είμαστ' εμείς πάνου στα βουνά, πως άποκότησες να περάσεις από δωπέρα, που δεν περνάει μηδὲ πουλι πετούμενο;

— 'Αχ, καπετάνιο μου ή μεγάλ' ανάγκη με βίκασε, μόνε πρέπει να σ' τα πῶ ούλα για να καταλάβεις.

Κι έτσι με λίγα λόγια ξήγησα, ποιος είμουν, πως πήγα στο χωριό και για ποιά λόγο είταν ανάγκη τώρα να γυρίσω χωρίς άλλο, και τάποδελόπινα.

— Κι ο άγωγιάτης σου τί έγινε; μου λέει;

— Είρω κ' έγώ;

— 'Εγώ να σου το ξηγήσω, μου κάνει' άφου οι χωριάτες είναι κουτοπόνηροι, σαν άρχινήσατε ν' άνεβαινετε το βουνό, άφτός έμνεσε όλο πίσω, γιατ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΞΔ'

ΓΕΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ Α' ΕΞΑΜΗΝΙΑΣ 1905 Κατάστασις τῆς 30 Ιουνίου 1905

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Ταμείον	1,299,760.64	Κεφάλιον μετοχικόν διληγμένον εἰς 20,000 μετοχάς . . . Δρ.	4,000,000.—
εἰς μεταλλικόν	613,079.51	Κεφάλια ἀποθεματικά	7,500,000.—
εἰς τραπεζικά γραμμάτια Ἰονικῆς Τραπεζῆς . . .	174,145.—	δὲ ἀποθέσεις ἀπαρτίσεων ἐπιτοκίων	2,000,000.—
εἰς κερασματικά γραμμάτια διόραγμα καὶ μονοδράχμια .	1,084,490.—	Τραπεζικά γραμμάτια ἐν κυκλοφορίᾳ:	68,278,575.42
εἰς κερασματικά γραμμάτια διόραγμα καὶ μονοδράχμια .	26,733,349.04	Ι. διὰ λογαριασμῶν τῆς Κυβερνήσεως	
Εξωτερικοὶ λοῦροι	19,639,249.63	II.	
Δάνειον πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ἐπ' ἀναγκ. κυκλοφ. τραπεζικῶν γραμματίων	68,278,575.42	α) τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς	Δρ. 42,896,553.44
Δάνειον πρὸς τὴν Ἑλλην. Κυβέρν. διόραγμα καὶ μονοδράχμια	10,875,000.—	β) τῆς προνομ. Τραπεζ. Ἡπειροθεσ.	251,505.—
Ὁμολογιακὰ ἑθνικῶν δανείων	52,860,107.75	Κερασματικά γραμμάτια διόραγμα καὶ μονοδράχμια	
Ἐντοκα γραμμάτια Ἑλληνικοῦ Δημοσίου εἰς τραπεζ. γραμμάτια	4,292,500.—	Καταθέσεις ἄνευ τόκου εἰς μεταλλικόν	8,789,725.34
Συναλλάγμα καὶ γραμμ. χερτοφυλακίου	19,515,750.18	Καταθέσεις ἄνευ τόκου εἰς μεταλλικόν	6,245,742.26
Καθυστέρησις προεφορλογίων	2,760,158.46	Ἐπιταγὰὶ πληρωτέαι	84,140.90
Ἀνοικτοὶ λογ. ἐπ' ἐνεχόρῳ χρηματογράμμων	5,622,397.13	Μερίσματα πειραλοβύτια	509,782.14
Δάνεια ἐπ' ἐνεχόρῳ χρηματογράμμων	7,635,177.71	Μερίσματα ἑθνικῶν δανείων εἰς χροσόν	560,738.13
Δάνεια ἐπ' ἐνεχόρῳ ἐπιτοκισμάτων	11,880,632.42	Μερίσματα ἑθνικῶν δανείων εἰς τραπεζικά γραμμάτια	5,355,287.43
Δάνειον πρὸς τὴν Σιατὼβ. Τραπεζ. ἐπ' ἐγγυήσ. τοῦ Κράτους	451,102.28	Γραμμάτια Λ. ἐξ ἐμνήμης 1905 πρὸς δρ. 90.— ἐφ' ἐκτίμησ. μετοχῆς	
Ἀνοικτοὶ λογ. ἐπ' ἐνεχόρῳ χρηματογράμμων	2,366,927.40	Καταθέσεις Δημοσίου ἐπὶ τόκῳ εἰς τραπεζικά γραμμάτια	
Δάνεια ἐπ' ἐνεχόρῳ χρηματογράμμων	2,754,488.66	Καταθέσεις Δημοσίου ἐπὶ τόκῳ εἰς τραπεζικά γραμμάτια	
Δάνεια ἑπιτοκισμῶν	13,468,519.95	Ἐντοκα κατάθ. Δημόσιου ἐπὶ τόκῳ εἰς τραπεζικά γραμμάτια	
Καθυστέρησις δαν. χροσούτ. ἐπὶ υποθήκῃ	10,155,533.79	Ἐντοκα κατάθ. Δημόσιου ἐπὶ τόκῳ εἰς τραπεζικά γραμμάτια	
Δάνεια ἐπὶ υποθήκῃ	143,168.37	Ἐντοκα κατάθ. Δημόσιου ἐπὶ τόκῳ εἰς τραπεζικά γραμμάτια	
Δάνεια ἐπὶ ἀποθήκῃ	210,635.59	Ἐντοκα κατάθ. Δημόσιου ἐπὶ τόκῳ εἰς τραπεζικά γραμμάτια	
Δάνεια ἐπὶ ἀποθήκῃ	8,385,620.81	Ἐντοκα κατάθ. Δημόσιου ἐπὶ τόκῳ εἰς τραπεζικά γραμμάτια	
Δάνεια ἐπὶ ἀποθήκῃ	16,981,070.99	Ἐντοκα κατάθ. Δημόσιου ἐπὶ τόκῳ εἰς τραπεζικά γραμμάτια	
Δάνεια ἐπὶ ἀποθήκῃ	821,740.12	Ἐντοκα κατάθ. Δημόσιου ἐπὶ τόκῳ εἰς τραπεζικά γραμμάτια	
Καθυστέρησις δανείων πρὸς ἑθνησ. λυμ. νῆας καὶ λοιπὰ ναυικά πρόσωπα	16,481,006.96	Καταθέσεις Δημοσίου εἰς τραπεζικά γραμμάτια	5,682,318.20
Χρηγήσεις εἰς γεωργικαὶς	26,848,877.77	Καταθέσεις Δημοσίου εἰς τραπεζικά γραμμάτια	1,657,048.76
Καθυστέρησις δαν. χροσούτ. ἐπὶ υποθήκῃ	77,312.09	Καταθέσεις Δημοσίου εἰς τραπεζικά γραμμάτια	76,213,291.73
Καθυστέρησις δαν. χροσούτ. ἐπὶ ἀποθήκῃ	89,081.14	Καταθέσεις Δημοσίου εἰς τραπεζικά γραμμάτια	2,077,443.36
Καθυστέρησις δαν. χροσούτ. ἐπὶ ἀποθήκῃ	1,281,738.10	Λογιστήριον δανείων Τραπεζῆς 3 0/0 εἰς χροσόν	
Καθυστέρησις δαν. χροσούτ. ἐπὶ ἀποθήκῃ	10,639,215.14	Ἐντοκα κατάθ. Δημόσιου ἐπὶ τόκῳ εἰς τραπεζικά γραμμάτια	3,290,244.50
Καθυστέρησις δαν. χροσούτ. ἐπὶ ἀποθήκῃ	27,801.15	Ἐντοκα κατάθ. Δημόσιου ἐπὶ τόκῳ εἰς τραπεζικά γραμμάτια	1,167,461.94
Καθυστέρησις δαν. χροσούτ. ἐπὶ ἀποθήκῃ	3,581,296.21	Κομιστὰ συναλλαγματικῶν	158,758.7
Καθυστέρησις δαν. χροσούτ. ἐπὶ ἀποθήκῃ	823,114.10	Συμμετοχὴ τῶν Τραπεζῶν Ἰονικῆς καὶ Ἀθηναίων εἰς δάνειον Σα-φεικῆς Τραπεζῆς	1,009,855.4
Καθυστέρησις δαν. χροσούτ. ἐπὶ ἀποθήκῃ	3,391,770.—	Τόκοι χροσούτων ἐπὶ υποθήκῃ δανείων	239,437.4
Καθυστέρησις δαν. χροσούτ. ἐπὶ ἀποθήκῃ	1,500,000.—	Κέρδη καὶ ἔρλημα ὑπόλοιπον ἀφιέμενον διὰ τὴν ἐπιμόνην ἐξα-μηνίαν	46,769.6
Καθυστέρησις δαν. χροσούτ. ἐπὶ ἀποθήκῃ	1,835,200.—		
Καθυστέρησις δαν. χροσούτ. ἐπὶ ἀποθήκῃ	1,076,614.37		
Καθυστέρησις δαν. χροσούτ. ἐπὶ ἀποθήκῃ	4,465,686.33		
Καθυστέρησις δαν. χροσούτ. ἐπὶ ἀποθήκῃ	4,145,392.89		
Καθυστέρησις δαν. χροσούτ. ἐπὶ ἀποθήκῃ	217,226.88		
Καθυστέρησις δαν. χροσούτ. ἐπὶ ἀποθήκῃ	2,228,461.22		
Καθυστέρησις δαν. χροσούτ. ἐπὶ ἀποθήκῃ	1,307,681.30		
Καθυστέρησις δαν. χροσούτ. ἐπὶ ἀποθήκῃ	282,315.54		
Καθυστέρησις δαν. χροσούτ. ἐπὶ ἀποθήκῃ	7,165.15		
Καθυστέρησις δαν. χροσούτ. ἐπὶ ἀποθήκῃ	74,092.41		
Καθυστέρησις δαν. χροσούτ. ἐπὶ ἀποθήκῃ	1,093,066.65		
Καθυστέρησις δαν. χροσούτ. ἐπὶ ἀποθήκῃ	3,244,517.73		
Καθυστέρησις δαν. χροσούτ. ἐπὶ ἀποθήκῃ	1,648,640.—		
Καθυστέρησις δαν. χροσούτ. ἐπὶ ἀποθήκῃ	1,200,000.—		
Καθυστέρησις δαν. χροσούτ. ἐπὶ ἀποθήκῃ	450,000.—		

εἴθε το φίδι, πού θά τόν ἐρωγε, σάν ἐπερτε στά χέρια μας· πίσω λοιπό μέ σκοπέ, σά διεῖ καί γίνει τίποτα σέ σένα, νά τό στρίψει ἀπό κεί πούρθε, καθώς καί τόκανε.

Καί τοῦτα λέγοντας εἶδεῖς πώς ἤθελε νά τόν ἀκολουθήσω. Ἐπεσα λοιπόν κατόπι του κ' ἔτσι βγήκαμ' ὄξω ἀπ' τή σπηλιά, περνώντας ἀπό μιάν τρύπα βράχου σγουρά σγουρά δασωμένη. Ὅλο κείνο τό μέρος τοῦ βουνού εἶτανε σιδερένιο, πυκνοφυτεμένο τόσο, πού μήδ' ὀφθαλμός φαίνοντανε.

Προχωρήσαμε λιγάκι καί μοῦ πρότεινε νά καθήσομαι.

Κάθησα ἀκουμπώντας τή ράχη μου πά στόν κορμό μιᾶς βελανιδιάς· κάθησε κ' ἐκεῖνος ἀντίκρυ μου.

Μοῦ φαίνοντανε σάν καλοκάγαθος ἄθρωπος καί ἀπορούσα τέτοιος ἄθρωπος, πῶς νά γίνει ἀρχιλιστής.

— Τώρα, μοῦ λέει, θά θέλεις καί σὺ νά μάθεις γιατί σέ πιάσαμε; Αἰ λοιπό· σέ πιάσαμε γιατί ἀποκότησε νά περάσεις κοντά ἀπ' τό λημέρι μας. Ἡ κορφή ἀπὸ πού βλέπεις εἶν' ἀπάτητη ἀπό κοινούς ἀθρώπους, μόν' ἐμεῖς καί τὰ πουλιά τὴν ξέρουμε ἀπό κοντά. Οἱ νιζάμηδες μήδ' ἀπ' τό νοῦ τους δέν τό περνοῦνε νά σπάσουν τὰ κότσια τους καί νά κιντυνέψουν τό πεσί τους, γιά νάρθουνε νά μάς πιάσουν

εἰδῶ πάλου· καί γιά νά ξεδικτιωθῶν ἑμας, βρακνίζου τοὺς χωριάτες. Ὡς τόσο γιά νά μαστε ἐλωσιόλου ἀνόχλητοι, ἔχουμε σκοπούς καί παραμονεύουε στόν ἕνα καί μόνο δρόμο, πού περάει κατὰ τέταρτο κάτ' ἀπ' ἀπὸ τήν κορφή, ἀπό κεί πού περνοῦσε ἐσύ κι ἄμα βρεθεῖ κανάς ἀπόκοτος καί τολμήσει νά διαθεῖ, τότε πιάνομε. Σάν εἶναι κανάς χωριάτης τοῦ σκοτώνουμε τό ζῶ του, τοῦ τραβοῦμε κ' ἕνα καλὸ ξύλο καί τόν ἀπολύνομε, νά πάει νά σπείρει τόν τρέμο καί στοὺς ἄλλους χωριάτες, γιά νά μή μάς σκοτίσει ἄλλος δεφτερο. Σάν εἶναι πάλε κανένας καί νιώσομε, πῶς τίς βαστάει, τότε κατοῦμε καί γυρέβομε λύτρα γιά νά τόν ἀπολύσομε. Γιά σένα τώρα, πύσαι καλαμαράς, θά σκεφτοῦμε τί θά κάνουμε Μὴν περάσει ὁμως κακὸ ἀπ' τό νοῦ σου, ἐμεῖς ποτὲ δέν κάνουμε κακὸ ἐπὶ χωρὶς σκοπό, μόνε γιά νά βλαψομε. Κ' ἔπειτα τοὺς καλαμαράδες τοὺς ἀγαπῶ, εἶστε ἀβλαβοὶ ἄθρωποι· εἶστε οἱ καλαμαράδες.

Ἐγὼ δέν ἀπαντοῖσα καθόλου σ' ἀφτὰ τὰ κλέφτικα τὰ κομπλιμέντα. Τί μορεῖ νά πεῖ κανεὶς σέ τέτοια περίσταση;

Σ' ἀφτὸ τό μεταξὺ ἀκούστηκαν τραγούδια καὶ ἀκολουθοῦσε μαζί καί ἦχος ἀπὸ ὄργανο μέ κάρδες.

— Τὰ παιδιὰ μας τό γλεντᾶνε, μοῦ λέει, πᾶμε

κ' ἐμεῖς κοντά τους νά ἰδεῖς, πῶς χαίρουνται οἱ κλέφτες τῆ ζωῆ τους.

Καί σύνορα σηκώθηκε. Τὸ ἴδιο ἔκανα κ' ἐγὼ κατόπι κατὰ κεί πούρχουνταν οἱ φωνές. Σέ λίγο φτάσαμε σ' ἕνα μέρος ἀνοιχτὸ λιγάκι καί ἴσιο. Καμιά δεκαεὶα παλληκαρία ἤλιοκαμένα καθοῦντανε γυρογύρο ἀπ' ἕνα γέρο. Ὁ γέρος κρατοῦσε ἕνα μπουζουκι κ' ἐπαίξε καί τραγουδοῦσε, κ' ὕστερα τό παίρνανε ὄλοι μαζί, καί τό μπουζουκι τοὺς ἀκλουθοῦσε.

Τραγουδοῦσανε κλέφτικα ρωμαίικα τραγούδια ἀπὸ κείνα τὰ βλογημένα πού δὲ θά πεθάνουν ποτέ, ὅσο ζῆ καί εἶναι ἡ Ρωμανιόνη, καί μιὰ μέρα ἡ γλώσσα τους θά γίνει ἡ ἐθνικὴ μας γλώσσα μ' ὅλη τὴν ἀντιπάθεια πού αἰσθάνονται σ' ἰδάρτην οἱ λογιώτατοι ὄπαδοὶ τῆς καθαρῆς βουδας.

Ἄμα εἶδαν τὰ παλληκαρία τὸν καπετάνιο τους, παρατήσανε τό τραγούδι καί σηκωθήκανε. Ἐκεῖνος τοὺς χαίρησε:

— Γειά σας, ἀδέρφια!

Κ' ἐκεῖνοι ὄλοι μ' ἕνα στόμα φωνάζανε:

— Γειά σὸν καπετάνιο μας!

— Καθῆστε, καθῆστε, τῆ δουλειά σας!

— Καθῆσανε— κ' ἐμεῖς κοντά τους— κί ἀρχινήσανε ἄλλο τραγούδι ὅμοιο. Κί ὁ γέρος τώρα ἐπαίξε

Table with multiple columns containing financial data, including items like 'Από προεφορήματα', 'δραμα χορηγήσεων', and 'ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΑΗ'. It includes various sub-items and their corresponding monetary values.

Διανομή των καθαρών κερδών Α' εξαμηνίας 1905 επί δραχμών 1,938,198.60 ως άνωτέρω.

Table detailing the distribution of profits, listing items such as 'Εκ του ανωτέρω μερίσματος', 'Εκπίπτονται', and 'Μέρισμα καθαρόν'. It includes sub-items and their respective values.

Εν Αθήναις παρά τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι, ἐν Ἀγρινίῳ, Ἀργεῖῳ, Ἀμφίπολιν, Ἀρτῶν, Ἀταλάντῃ, Βόλῳ, Γλυθείῳ, Δημητσάνῃ, Ζακύνθῳ, Θήβαις, Θήρῃ, Ἰθάκῃ, Καλαβρύτοις, Καλάμεις, Καρδίτσῃ, Κεφαλληνίῃ, Κερκύρῃ, Κορινθίῳ, Κρήνῃ, Κωφάρῃ, Κουφισσίῃ, Λαμιά, Λαρίῳ, Λεβαθείῃ, Λευκάδι, Μεγαλοπόλει, Μεσσήνῃ, Μεσολογγίῳ, Ναυπάκτῳ, Ναυπλίῳ, Παξοῖς, Πάτραις, Πέτραις, Πύργῳ, Πύργῳ, Πύργῳ, Σπάρτῃ, Σπάρτῃ, Σπάρτῃ, Χαλκίδι παρά τοῖς Ἰποκαταστήματι τῆς Τραπεζῆς ἀπὸ τῆς 15/28 προσεχούσας Ἰουλίου.

Εἶναι δὲ ἀνηλλαγμένοι τὸ μῆρισμα τοῦ φόρου καὶ τοῦ δικαιοῦματος τοῦ χαρτοσήμου, ὡς προκαταβληθέντος ἀπὸ τῆς Τραπεζῆς εἰς τὸ Δημόσιον.

Εἰς τακτικὴν μερίσμου πρὸς 3 1/2 ταῖς 0/0 ἐπὶ κεφαλαίου δραχμῶν 20,000,000— Δραχ. 700,000.— Ὅμοιο Δραχ. 1,876,288.65

Εἰς τακτικὴν μερίσμου πρὸς 3 1/2 ταῖς 0/0 ἐπὶ κεφαλαίου δραχμῶν 20,000,000— Δραχ. 700,000.— Ὅμοιο Δραχ. 1,876,288.65

Εἰς τακτικὴν μερίσμου πρὸς 3 1/2 ταῖς 0/0 ἐπὶ κεφαλαίου δραχμῶν 20,000,000— Δραχ. 700,000.— Ὅμοιο Δραχ. 1,876,288.65

Εἰς τακτικὴν μερίσμου πρὸς 3 1/2 ταῖς 0/0 ἐπὶ κεφαλαίου δραχμῶν 20,000,000— Δραχ. 700,000.— Ὅμοιο Δραχ. 1,876,288.65

Εἰς τακτικὴν μερίσμου πρὸς 3 1/2 ταῖς 0/0 ἐπὶ κεφαλαίου δραχμῶν 20,000,000— Δραχ. 700,000.— Ὅμοιο Δραχ. 1,876,288.65

Εἰς τακτικὴν μερίσμου πρὸς 3 1/2 ταῖς 0/0 ἐπὶ κεφαλαίου δραχμῶν 20,000,000— Δραχ. 700,000.— Ὅμοιο Δραχ. 1,876,288.65

μὲ πλιότερο κέρει καὶ μὲ τέχνῃ ἀμίμητη. Ὁ καπετάνιος τότε παίρνει... Γεῖά σου, γέρο-Μπούρα, τὸ βαρὺς γλυκὰ τὸ ἔρρο τὸ μπουζούκι κ' οἱ κόρδες του στὰ χέρια σου λαλοῦνε σὰν ἀηδονία... Κ' ἐκεῖνος κολακεύτηκε καὶ εἶπε: Περᾶσανε τὰ νιάτα μου, μωρὲς παιδιὰ· τώρα στὸ κεφάλι μου πέσανε χιόνια, κ' ἡ καταχνιά τῶ γερατιῶνε κόρτσι κοντὸ τὸ βλέμμα μου, μόνε πᾶλε γιὰ χάρι σου ξαναθυμοῦμαι τὰ νιάτα μου... Νὰ ζῆς, γέρο... Νὰ μὰς ζᾷει ὁ καπετάνιος, εἶπ' ὁ γέρος κ' ὅλοι μὲ μιὰ φωνὴ ρωνάζανε... Νὰ μὰς ζᾷει!

ζανε κι ἀχνίζε καὶ μοσκοβολοῦσε. Ὅλοι καθήσαμε τριγύρω στὸ πλᾶϊ τ' ἀρνίου λιανίσανε μὲ τὸ μυχάρι τὸ κοκορέτσι. Τότε, ἔσκυψ' ἕνας καὶ πῆρε κρυπτόσα κομματάκι καὶ τᾶδωκε τοῦ καπετάνιου, κ' ἕνας ἄλλος τοῦ ἀπολογέρισε τὸ παγοῦρι μὲ τὸ ρακί. Ἄφτος ἦπιε κ' ἔδωκε κατόπι κ' ἔμένα. Ὑστερα μὲ πρόσφερε κοκορέτσι γιὰ μεζέ. Τί νόστιμο πρᾶμα! Ποτὲς δὲ θὰ ξεχάσω τὴ γλύκα του· μόν' ὅποιος τὸρκαγε μπόρει νὰ μὲ δώσει δίκιο... Ὑστερα τὸ παγοῦρι ἀπὸ χέρι σὲ χέρι ἔκανε τὸ γῦρο του σ' ὅλα τὰ παλληκάρια. Κάνανε λοιπὸ τὸ σταβρό τους, κ' ἐγὼ μαζί, κι ἀρχίσαμε νὰ τρώμε τ' ἄρνι. Ἐχτατο πρᾶμα, μὰ τὴν ἀλήθεια! κουραμπιές πού λείει κουραμπιές. Νὰ ζωή, νὰ μάλαμα. Κατόπι φέρανε τὴν πλοῦσα τοῦ κρασιοῦ, κι αὐτὸ δὲ ἔκαμε τὸ γῦρο του κάθε λίγο ἀρχίζοντας ἀπ' τὸν καπετάνιο καὶ δέφτερο πάντα ἔμένα. Κρασί περίφημο τῆς Νιάουσας· εἶταν ὅμως μὲ νερὸ κερκαμένο, γιὰτ' εἶταν Ἄβγουστος μῆνας κι ὁ Ἄβγουστος δὲν ἔχει Ρῶ... Ἔτσι σιγὰ σιγὰ ξεφαντώνανε, σὰν οἱ πιδὲ κλοσυνηδῆτοι ἀθρόποι τοῦ κόσμου, γελῶντας καὶ μεταβρίζοντας ἕνας τὸν ἄλλον. Κατόπι φέρανε χλωρὸ τυρί, καὶ τέλος γιὰ γλύκιμα τυροχαλὰ τεχνικώτατα φτερισμένο. Κι ἀφροῦ ἀποφάγαμε καὶ τραβηχτήκαμε μιλῆσανε ἀναμεταξύ τους Ἄρβανίτικα καὶ τότες

τέσσερες χωριστήκανε καὶ πῆραν ἕνα δρόμο, κι ἀπ' τὰ πᾶσα τους καταλάβα, πὼς κάνανε ἀλλαγὴ βάρδιας· δηλαδὴς πῆγαιναν ἄρσοι, γιὰ νὰρθεουν οἱ ἄλλοι πὺ φουλάγανε... Καὶ μ' ὅλα ἄρτὰ τὸ ζέρι τους δὲ χαλασε. Πῆρε πάλε ὁ γέρο-Μπούρας τὸ μπουζούκι κι ἀρχίνας νὰ παίζει ἕναν Τσάμικο τώρα... Γεῖά σου, γέρο· βᾶστ' ἄρτου καὶ θὰ σὰς χορέψω τώρα, εἶπ' ὁ καπετάνιος. Σηκώθηκε, ἔβγαλε τὴ μαντήλα του, τῆνε τινάζε στὸν ἀέρα βαστώντας μιὰν ἄρη της, κι ὅλα τὰ παλληκάρια πιάσανε στὴ σειρά κι ἀρχίσανε νὰ παίρνουν τὸ σκοπὸ τοῦ γέρου· τὸν Τσάμικο... Ἄπορῶσα, πὺ κρατοῦσανε πολὺ καλὰ τὸ χρόνο. Ἐῆρετε, ἡ χρονικὴ ἀγωγὴ τοῦ Τσάμικου εἶναι 4)4 + 3), δηλαδὴς τέσσερες χρόνοι γοργοί (marche) κ' ἕνας ἀργός (vals). Τραγουδοῦσαν ἕνα γιωστὸ τραγοῦδι. Καὶ θάμαζα τὸν καπετάνιο, τὴ σβελτοσύνη του, τὴ γοργάδα του, τὰ τεκνίσματά του τὰ φιδίσια, τίς κανονικιές του πατημιές. Ὅλα του τὰ κινήματα εἶταν ἀμίμητα καὶ ἀταίριαστα, καὶ γὼ τὸνε κοίταζα καὶ χάζωνα· κὲ νὰ σὰς πῶ τὴν ἀλήθεια συνεπαρθηκα κι ἀποκότησα νὰ ρωνάζω.

ΜΕΝΟΣ ΦΙΛΗΝΤΑΣ

(ἀκολουθεῖ)

Ὁ Λευθυνητὴς τοῦ Λογιστηρίου Π. Α. ΚΟΥΤΣΑΛΕΦΗΣ